

Velja po pošti: —
za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta 13.—
za četrt 8.50
za en mesec 2.20
za Nemčijo celoletno . 28.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

V upravnishvu: —
za celo leto naprej . K 22.40
za pol leta 11.20
za četrt 5.60
za en mesec 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na
meseč. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENE

Inserati: —
Enostolpna petstvarsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več ko trikrat . . . 9

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvrsta
30 vinarjev. Pri večkratnem
objavljenju primeren popust.

Izhaja: —
vsak dan, izveniš nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rekopisni se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. —

Političen list za slovenski narod.

Upravišvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnino, inserate in reklamacije. —
Upraviškega telefona št. 188. —

Današnja številka obsega 8 strani.

Napredujoča krščanska misel.

I.
Za nami je veličasten 56. shod nemških katoličanov v nekdanji slovanski Vratislavi. Ne smemo in ne moremo ga prezreti. Ogromno delo, ki se je na tem shodu zmagalo, uspehi, ki so se tu pokazali in iniciativa, ki iz njega izhaja — vse ima tudi za nas tako velik pomen, da moramo saj v glavnih potezih podati, kar se je na teh zborovanjih ukrepalo in sklepalo. O tem, kaj iz tega sledi za krščanstvu nasprotno stranke, še ne govorimo: saj te stvari nikoli niso imele pokazati kaj le približno katoliškim shodom podobnega, kaj še nemškimi, ki so še danes vzor vsem katoličanom. Izkušali bomo orisati vse delo in zabeležiti vsako važnejšo stvar, podrobnosti pa pustimo čisto na stran.

Zunanosti.
Nalašč v ta namen zgrajeno slavnostno zborovalno poslopje je po dimenzijah vse dosedanje presegalo, ker je bila udeležba največja, odkar katoličani na svojih shodih zborujejo. Dvorana je sestojala iz 30 m široke in 15 metrov visoke srednje ladje in dveh stranskih, 9 m širokih ladij. Notranjost je v svetlobi bila dolga 70 m, 49 m široka, na vseh straneh naokrog z zelo prostornimi emporemi. Prostora je bilo za 7500 oseb, 5100 sedežev in 2400 stojšč. Drugih tehniških posebnosti in udobnosti ne moremo omeniti, dasi so jako zanimive. Pripomnimo le, da je bila tudi letos s katoliškim shodom združena cerkvenoumetniška razstava, koje središče je bil vratislavski katedralni zaklad in dve madoni Luke Cranacha.

Slavnostni obhod.
Slavnostni obhod se je vršil ob navzočnosti kardinala Koppa 29. avgusta po pontifikalni maši. Udeležilo se ga je do 26.000 mož. Red je bil vzoren, protestno zborovanje, na katero neki polkovnik v poklopu, Gaerdke, ni spravil niti tisoč socialnih demokratov, je neopaženo minul kakor se je žalostno začel. Večina so bili delavci, jako veliko Poljakov, katere je kardinal posebno pozdravljaj in blagoslovljal. Silno veliko pa je bilo rokodelskih društev in mladeniške organizacije, ki je imela letos svoj prvi poseben shod v Vincencijevi hiši. Skoro dve uri je obhod trajal, nakar so udeleženci šli na

veliki delavski shod.
Delavci so s svojimi 300 zastavami napolnili dvorano, kolikor jih je pač vanjo moglo — večina je seveda morala zunaj ostati. Nagovoril jih je kardinal Kopp sam. Proslavljaj je delo in poudarjal, da pozemsko delo in njega izpopolnitev ni edini cilj človeka, marveč le delo, ki ima za zadnji namen Boga, osrečuje srce. Dejal je, da ga najbolj veseli, da se v katoliških delavskih društvih tako skrbno goji in neguje družinsko življenje, smisel za rodbino in pa, da vlada taka ljubezen med delavcem in duhovnikom, ki roko v roki delati za te lepe cilje. Nato je še župnik Hübnerr govoril o temi: Katoliška cerkev in delavski stan. Z živio-klici na papeža Pija in cesarja Viljema se je shod zaključil.

Pozdravni večer.
Krasne so bile muzikalične točke, ki jih je proizvajala godba grenadirskega polka »Kaiser Friedrich III.« Velikanska je bila udeležba dam. Prvi pozdravni govor je govoril predsednik lokalnega odbora, tajni justični svetnik Dr. Porsch s pozdravom »Hvaljen bodi Jezus Kristus«. Spomnil se je prvega katoliškega shoda v Vratislavi l. 1848. Tisto leto je prineslo tudi katoliški cerkvi svobodo, ker jo je oprostil verig birokracije. Katoličani so se že takrat z navdušenjem poprijeli gesla za svobodo, ker so uvideli, da tisti, ki največ svobodo povdarjajo, jo najmanj uvažujejo in jo, kadar se gre zoper katoličanstvo, nič ne poznajo. Ključjo na boj zoper ultramontanstvo, Rim in klerikalizem, ker so prestrašeni, da bi priznali, da se jim gre v resnici zoper katoličanstvo. — Nadalje se spominja govornik, da se je že l. 1848 na katoliškem shodu naglašala predvsem krščanska vzgoja in pa važnost socialnega vprašanja. — Za Porschem je govoril Kunshack z Dunaja, ki je naglašal, da se je prišel na nemški katoliški shod navdušit, ker letos proti nevarnost, da se avstrijski katoliški shod ne snide. Rekel je, da se letos katoliškega shoda »veliko število zvestih katoliških sodeželanov, Slovencev in Čehov, ne bo udeležilo iz narodnostnih razlogov.« Želi, da bi avstrijski katoličani se zopet zedinili preko političnih nacionalnih razprtij in se postavili zoper skupnega sovražnika. V imenu ameriških Nemcev je pozdravil Mr. Gonner, v imenu Ogrov Huszar Karoly, v imenu Poznanjcev prošt Klinke, ki je bil odposlanec pomožnega škofa poznjansko-gnjezenskega Ledochowskega.

I. zaključeno zborovanje.
30. avgusta ob pol 10. uri otvori predsednik lokalnega odbora dr. Porsch prvo zaključeno zborovanje. Bilo je zelo šte-

vilno obiskano. V predsedstvo so se izvolili: Herold, veleposestnik, Loevelinkloe pri Münstru i. dr. — Grof v. Ballestrem, prvi podpredsednik, dr. baron pl. Aretin, predsednik nižjebavarske kmečke zveze, drugi podpredsednik. Častni predsednik je bivši zbornični predsednik grof Ballestrem. Papežu in cesarju sta se poslali brzojavki, oba sta odgovorila, sveti oče v zelo dolgem pismu, v katerem hvali gorečnost nemških katolikov. Brzojavka katoliškega shoda na cesarja Viljema ima tudi sledeči pasus: »Zvest svojim tradicijam se hoče katoliški shod tudi v smislu in po zgledu Vašega Veličanstva prizadevati za spravo konfesij in ublaženje socialnih nasprotstev v blagor drage nemške domovine.«

Abstinenti so se že 28. avgusta zbrali v teološkem konviktu. Bili so to člani »Katoliške akademične abstinenčne zveze«. Grünwald iz Inomosta je poročal, da se je v teku dveh let, kar ta Zveza obstoji, osnovilo 11 nemških in 3 avstrijske krajevne podzveze, švicarski dijaki pa so ustanovili abstinenčno ligo.

Edinost!
Nepopisno gniljiv je bil pri 1. zaključnem zborovanju nastop starčka grofa Ballestrema, nekdanjega zborničnega predsednika. Zahvalil se je na častnem predsedništvu in se spomnil, kako je bilo pred 36 leti, ko je z Windhorstom, grofom Spee, pl. Mallinckrodtom, Reichenspergerjem, grofom von Schorlemer-Ast, baronom Frankensteonom in pl. Savigny sodeloval pri vódstvu katoličanov v kulturnem boju. V imenu teh slavni mož, ki že vsi v grobu počivajo, ključje starček katoličanom: Edinost, edinost, edinost! Saj smo vsi edini v temeljnih načelih. Ljubimo svetega Očeta in smo udani Rimu. Ljubimo Njegovo Veličanstvo, našega svetlega cesarja. Edini smo tudi v tem, da je glavna naloga nemških katoličanov, da varujejo svobodo cerkve in branijo svojo enakopravnost. Edini smo tudi v tem, da so krščanski principi, katere izpovedujejo tudi naši nekatoliški sodržavljani in da moramo temeljne ideje krščanstva skupno z vernimi nekatoličani braniti.

I. javni shod. — Nekaj zgodovine.
Udeležencev do 8000. Veliko je akademikov. Shod otvori predsednik Herold. Povdarja, da so prišli katoličani zborovat, da služijo miru. Nikogar ne napadamo, posvetovali se bomo o lastnih zadevah, ki jih je veliko. Prvi katoliški shod je zboroval l. 1848 v Mogunciji. Naslednje leto so se zbrali katoličani v Vratislavi. Zborovanje je stalo v znamenju navdušenja za svobodo. Toda drugi shod v Breslavi l. 1872. je bil že v znamenju kul-

turnega boja. Bili so težavni časi, v katerih so nemški katoličani pokazali prave mučeniške lastnosti, predvsem neupogljivo vztrajnost. Bismark je suspendiral §§ 15, 16 in 18 ustavnih zakonov, paragrafe, ki so varovali svobodo cerkve. V svojem govoru v obrambo teh paragrafov je Windhorst dejal:

»In naj tudi paragrafi ustave padejo, nek drug paragraf pa ostane in ta se glasi: Ti si Peter in na to skalo bom sezidal svojo cerkev in vrata peklenška je ne bodo premagala.« (Velikansko odobravanje.)

Škofe in duhovnike so pometali v ječe. Nad tisoč fará je bilo brez dušnega pastirja. Vlada jim je odtgnala vso plačo — morali so se skrivati in od miloščine živeti. Sveta maša in Zakramenti so bili pod kaznijo, semenišča so se zatvorila, — a katoliško ljudstvo je trdno vztrajalo pri svoji duhovščini in se ni dalo od nje ločiti. Bajoneti so omagali pred katoliško značajnostjo. In železni Bismark je dejal: »Postal sem do smrti truden v tem boju. Zastopniki katoliške stvari v centru so nepremagljivi. Centrum je neomajni stolp.« L. 1886. so katoličani vtretič zborovali v Vratislavi. Zahtevali so povratek zaslužnih redov. Pa že takrat se je veliko zasnovalo na socialnem polju in veliko zahtev, ki so se takrat na katoliškem shodu stavile, so danes že v zakonjene v nemškem cesarstvu.

Kardinal Kopp za Poljake.
Nato je nastopil kardinal Kopp — eden najuglednejših cerkvenih knezov, velik oseben prijatelj Viljema II. Naglašal je prav posebno, da služi katoliški shod religioznemu miru, važno pa je, da se je zavzel za Poljake. Stvar je namreč ta, da se je na katoliškem shodu nameraval prirediti poljski shod za zgornješlezjska delavska društva. Policija pa ga je, sklicevaje se na društveno postavo, prepovedala, ker je Vratislava nemško mesto in nima tistih 60 odstotkov Poljakov, ki so potrebni, da se sme poljsko zborovati. Kardinal Kopp je z ozirom na to v svojem govoru dejal: »Samo eno pa bi bil še želel, da bi se bila čustva mojih poljsko-govorečih dijecezanov pokazala ne samo v njihovi obilni udeležbi na slavnostnem obhodu, ampak tudi v besedah, v njihovem materinem jeziku.« (Viharno odobravanje.)

Kdor upošteva, kako visokostoječa oseba je kardinal Kopp celó na cesarskem dvoru, bo vedel prav uvaževati te besede. Sicer pa se je pozneje deželni sodni nadsvetnik Marx, znan strokovnjak na šolskem polju, izrečno izrekel za materinščino v ljudski šoli, kar je tudi shod sprejel med svoje resolucije.

LISTEK.

Izpod Kuma.
Dr. L. Lénard.

VII.
Kako je sodniška gosposka preganjala Gašparja Šunto.

Gašpar Šunta je bil čisto komljanska korenina, manj kot srednjega rasta, suh, mlad, spominjal je na črne gabre, ki rajejo nad prepadi na komljanskem pobočju. Doma je bil menda iz Počakovca, ker od tam prihajajo vsi, ki imajo rodbinsko ime Šunta, toda kdaj in kje se je rodil, ni nihče mogel dognati. Kar sem ga spoznal, je stanoval v prostorni zidnici v vinogradu na Koparjevini in kar sem ga poznal, je bil vedno enako star. Tekom let se ni nič pomladil in nič postaral, ampak je izgledal vedno enako leto za letom. Na našem Kumu namreč skoraj kakor da ne bi bilo časa. Ko je čas prišel na zemljo, je menda šel ob Savi naprej in jo je pozaval zaviti v dolino ob Sapoti pod Kum. Tako je naš kraj ostal brez časa. Ako pridem iz deset let spet v rojstni kraj in jo mahnem od Zidanega mosta čez Radeče domov, sede v trgu Radečah ravno iste kmetice na pragih, kakor pred desetimi

leti in ravno toliko stare; ravno isti otroci se igrajo v prahu na cesti, Božičkova kočica ima ravno tako pokvečeno in raztrgano streho in moj dobri sosed Medved je ravno tak medved kakor pred desetimi leti. Tako je pri nas vse, kakor okamenelo. Tudi Gašpar Šunta je bil za celo dolgo vrsto let, kar sem ga poznal, vedno enak, kakor da bi bil vlit iz bron.

Najpreje moram pa še povedati, kako in kdaj sem prvič spoznal Gašparja Šunto.

Stari Cemek je imel mnogo otrok pa malo osobenščino doli nekje za Jagnjenčev. Večina otrok se je že razletela po svetu, najstarejši France in nekaj najmlajših jih je bilo doma. Ko je starega Cemka hudo prišla naluha in je občutil, da en bo več preživel prihodnje zime, je rekel Francetu, naj se oženi in prevzame osobenščino, da ne sitnosti nazadnje.

Poslušaj France se obleče v praznje hlače in gre proti Št. Janžu, kjer je slišal, da je neko dekle, ki bi se mu prileglo. Toda ne vem, zakaj da ni bilo iz tega nič in France se je vračal domov jezen, da je naredil pot zastoni. Ko krevsa po cesti, dojde svojo sestro, ki je šla slučajno z nekim drugim dekletom po isti poti. Sestra ga vpraša, kako je opravil in France ji pove kratko, da ni bilo nič. Onemu drugemu dekletu se je pa France zasmilil, ker je naredil dolgo pot zastoni, ter mu reče:

»Če je ravno tako, te pa jaz vzamem, da ne boš prazen domov prišel.«

»Naj pa bo,« reče France, »da ne bom zastoni hodil.«

Tako je bila zaroka sklenjena in nekaj tedno potem je bila poroka. Dotično dekle je služilo za dekle pri nekem premožnem posestniku, mojem znanцу. Ker ni imela sama ničesar, ji je gospodar priredil ženitovanje in med drugimi je tudi mene povabil na ženitvino. Tam sem se prvič seznanil z Gašparjem Šunto. Bil je namreč godec in je igral na harmoniko.

Toda ne samo godec, ampak tudi pesnik je bil naš Gašpar Šunta, in sicer pesnik po božji volji, dasiravno ni bil učen in ni poznal črke. Nekatere njegovih pesmi se bodo še dolgo prepevale v naši strani in jih tiskane pesmi ne bodo mogle kmalu izpodrinuti. Jaz imam v spominu samo odlomke nekaterih, ker se nisem pečal s tem, da bi jih nalašč zbiral. Tista na ženske se prične:

»Ženske so res hude, res hude, zmeraj b' se kregale, kregale, to je en slab' blago, boljje da b' ga ne b'lo. Ha, ha, ha, ha!«

Naš Gašpar Šunta je bil skozi in skozi pošten človek, ki je dajal Bogu kar je božjega, cesarju kar je cesarjevega, je hotel vsako nedeljo k maši, tudi ako bi pre-

kle padale z neba, dvakrat na leto k spovedi, je plačal davek od osobenščine, kakdar ga je prišla tirjat »rdeča kapica«, ni bil nikdar pijan, pa naj ga je imel še toliko pod kapo in ni nikdar zaklel, ampak je raje takoj udaril. Bil je mehkega srca in pripraven za vsako pomoč, zato je pa tudi živel in umrl v revščini, toda lepo previden od gospoda. Ni ga bilo človeka, kateremu bi storil kakšno krivico, pač pa je marsikomu pomagal. Vendar ga je celo življenje preganjala sodniška gosposka in je večkrat sedel v kehlji.

Da so ga, ko je bil še fant, parkrat posadili na hladno, ni nič čudnega in nič sramotnega. Saj to se lahko pripeti vsakemu fantu. Te slučaje omenim čisto nakratko, ker jih jaz ne pomnim, ampak sem jih slišal od drugih ljudi.

Takrat so bili na Dolih močni in drzni fantje, ki so se hodili pretepavati v sosednje fare. Ko je bilo na Prelesju žegnanje, so prišli tja Dolčani, pa tudi Sentjurci in Svibanjci. Poslednji so držali skupaj, toda Dolčani so bili močnejši. Prišlo je do pretepa, menda radi Ravenske Polonice, ki je proti volji Dolčanov bila pri Svibanjcih. Posledica je bila, da jih je mnogo dobilo nepotrebne luknje v kožo. A enega so pobili skoraj na smrt. Pri tej priliki je dobil tudi Gašpar Šunta šest mesecev. Sodnik ga je vprašal, če je tudi on kaj udaril? — »Rad bi ga,« je odgovoril

Misioni.

Knez Alojzij Löwenstein poroča nato o misionstvu. Poudarjal je važnost misionstva, ker Bog ima pravico na svetovno gospodarstvo. Nato je poročal o podrobnostih. Največja nevarnost za katoliške misione je zdaj mohamedanstvo. Mohamedanski vojaki v kolonialnih garnizijah so naravnost misionarji izlama. Veliko pa škoduje tudi evropsko uradništvo s svojo nenravnostjo. Evangeljski pastor dr. Richter o njih upravičeno pravi: »Ti po imenu kristjani zatajujejo svoje krščanstvo z besedo in dejanjem in krščansko ime poganom ognjusijo.«

Šola.

O tem vprašanju govori deželni nadsvetnik Marx. Dve glavni zahtevi sta, ki ju bodo katoličani v Nemčiji vedno stavili: 1. da se krščanski nauk poučuje od Cerkve suverensko in brez vmešavanja posvetne oblasti; 2. da se poučuje v materinščini. To velja zlasti za Poljake, katerim se iz napačnega narodnega principa krađe jezik celó v šoli — vsled prizadevanj Cerkve pa se jim saj v krščanskem nauku ne more storiti krivica. Nemški katoličani bodo v tem oziru slejkoprej stali trdno na strani Poljakov. Potem se je govornik zavzel za konfesionalne šole in pobijal simultansko šolo. Odobral je, da se učiteljstvo vedno bolj priteguje k šolski upravi, odobral večere s stariši in želel, da bi stariši in učitelji hodili skupaj tudi v boju zoper umazano slovstvo. Dobro je označil namene s vobodomiselnega učiteljstva glede šole. Tewss zahteva, da se verski nauk ne sme podajati tako, kakor da bi imel veroučitelj praktični namen, otroke vzgojiti za določeno konfesijo. Otrok mora vsestransko spoznati vsa verstva, mohamedanstvo, budizem itd. Tem ljudem, ki hočejo izpuliti korenine krščanskega mišljenja iz posameznikov in države, treba njihove nakane prestriči. To se najbolje vrši, če se katoliški učitelji organizujejo. »Katholischer Lehrerverband ima 18.000 udov! (Velikansko odobravanje.)«

Ciril-Metodova družba in socialna demokracija.

Vedno padajo globlje, iz brezdná se pogrezajo v brezdnó. Najprej pomečejo iz družbe duhovne, potem pa hite v naročje socialne demokracije. Nedeljski ustanovni shod Ciril-Metodove podružnice v Mostah pri Ljubljani je pokazal, da je družba sv. Cirila in Metoda udinjana socialni demokraciji.

Socialni demokratje v Mostah in Vodmatu bi radi prišli do veljave. Pa gre težko. Verno ljudstvo jim ne zaupa. Da ga preslepe, morajo pokazati, da častijo svetnike, ker bo potem njihovo delo lažje. Zatekli so se k Žerjavu, Žerjav pa k sv. Cirilu in Metodu. Sv. Ciril in Metod naj izprosita vodmaškim in moščanskim demokratom, da bodo dobili veljavo, da bodo zmagali pri občinskih volitvah; sv. Ciril in Metod naj prineseta županski stol kakemu Zakotniku ali Pekleju, in naj ga opirata, da se ne zvrne, sv. Ciril in Metod naj pomagata, da bo ljudstvo stopilo na stran socialne demokracije. Začno bobnati za Ciril in Metodovo družbo. Šolske razmere zahtevajo v Mostah novo šolo. Brž zgrabijo to vejo, in začno agitirati: Ljudje pristopajte k družbi, k nam, šolo vam bomo zidali. Še bolj krščanski postanejo. Celó cerkev hočejo zidati. Začno agitirati: Ljudje, pojdite k nam. Cerkev bomo zidali. Za vsakega člana se bo bralo

več sv. maš na leto. To je vse dejstvo — resnično, priča temu je moščansko ljudstvo.

In da bi jih še več dobili, so bobnali, da prideta govorit duhovna Berce in Vrhovnik, in da »klerikalci« ustanovljajo podružnico.

In vjelo se je nekaj nerazsodnih lahkovernih ljudi, da so plačali svoje doneske.

Po teh imenitnih pripravah se je v nedeljo 5. septembra vršil ustanovni shod v gostilni pri Trčku. Dr. Žerjav je v prav kratkem govoru — se mu ni zdelo vredno govoriti — povedal, da so škofoje pripeljali k nam Nemce, in ponemčili obmejne kraje. Te obmejne ponemčene kraje pa hoče rešiti podružnica sv. Cirila in Metoda v Mostah. Socialni demokrat Lavtar je zabaval čez »Domoljuba« in prižnico, knjigovoz Ljudevit Kljun je povedal, da so dobili okoli 110 članov, potem pa povdarjal, da je družba na katoliški podlagi, da je družba nestranska, strogo gospodarska. Nato so volili odbor. Izvolili so same socialne demokrate in liberalce.

Med tem »delovanjem« se je prevrnil en pristaš socialne demokracije pijan kot muha raz stol, in so ga morali neštiti iz zborovalnice. Gledali smo, kdo glasuje. Spoznali smo, da so večina tisti ljudje, liberalci in socialni demokratje, ki so uganjali pri zadnjih občinskih volitvah znane surovosti.

Imenitno je bilo, da so povdarjali: na katoliški podlagi ustanovljamo, pa so udrihali čez škofoje in duhovne, čez prižnico, čez katoliško časopisje. Kaplanu Petriču, ki je ponovno prosil besede, niso pustili govoriti, in nazadnje izvolili liberalno-socialnodemokratičen odbor.

Nato so na tistem zaključili občni zbor, da so slišali le okolo mize stoječi, in potem dali besedo kaplanu Petriču, da bi ga spravili v kazen.

Žalibog, da je že dopoldne pijača razburila soc. - demokratske žerjave. Enega so nesli iz dvorane, eden je komaj hodil, drugi so pridno zalivali. Moščanska občina pa bodi zadovoljna. Žerjavi te bodo rešili. — Eden, ki ne spada k Žerjavom in Žerjavkam.

Ne bo nič!

Bienert se posvetuje.

Bienert sprejema danes nemške in češke politike. Sam razgláša, da je razpoloženje za sporazum ugodno, ampak to je le vladna tolažba. V resnici je položaj tak, da Bienert najbrž že danes vé, da ne bo nič opravil. Včeraj so zagnali vladni listi velik haló, ker so Čehi razun radikalcev sklenili, da se vladnemu povabilu na konference odzovejo. Seveda se odzovejo, ker so politiki »Slovanske Unije« močje parlamentarci. Saj niso tako udarjeni, da bi se Nemcem dali v zobe, češ, taki so, da še h konferencam ne pridejo — dokaz, da se jim gre le za to, da razbijejo vsak poizkus ustvariti redne razmere. Nemci naglašajo, da se Čehom gre v prvi vrsti za to, da gre Bienert. Neki nemški poslanec, ki je že z Bienertom konferiral, izjavlja, da se ne bo posrečilo, da bi češki deželni zbor zboroval. Poslanec Udržal je na nekem volivnem shodu dejal, da gredo agrarci h konferenci iz vpljudnosti. Položaj pa se ne bo mogel kar tako razjasniti, ker so Nemci pri zadnji konferenci Glabinskega vprašani, ali bi privolili v izpremembo poslovnika, ki bi izključila vsako obstrukcijo, odgovorili, da ne. Bienert zahtev »Slovanske Unije« ne more izpolniti, ker se boji nemške obstrukcije.

Torej, kako se naj položaj reši? Nove volitve! tako pravijo zdaj tudi vladni listi. Naj jih le razpišejo, Slovani se jih prav nič ne boje.

Kako nemški krščanski socialci »rešujejo« položaj.

6. t. m. se je posvetovala pod predsedstvom nižjeavstrijskega dež. maršala princa Liechtensteina parlamentarna komisija krščansko-socialne stranke. Sklepa sta sledeča:

1. Nižjeavstrijska ne sme postati dvojezična. (Pa je že.) Srce monarhije se ne sme otrovati z nacionalnim bojem. Krščansko-socialna stranka zahteva od vlade odločno, da se lex Axmann sankcionira.

2. Demonstracije na Dunaju Nemštvu ne koristijo.

Nemški krščanski socialci gredo, kakor se nam zdi, navzdol. Čemu se neki leže na nemško-nacionalne demonstracije na Dunaju, ko sami vnemajo najhujše protičeške strasti? Sankcionirati lex Axmann, se pravi, spustiti vse nemške furije po Avstriji. Kako morejo Čehi dopustiti, da se zatre vzgoja njihovega naraščaja v Nižjeavstrijski? Vsa Avstrija je v plamenu, če se zgodi, kar krščanski socialci zahtevajo. O — baron Vogelsang, če bi videl, kako se tvoja dedščina upravlja! Nekdanji zagovorniki narodnostnega sporazuma so danes na čelu šovinistov. To se bo bridko maščevalo. Krščanski socialci s tem ne bodo dosegli, kar nameravajo, namreč vodstvo nad Nemci v nacionalnih stvareh — ampak zna se zgoditi ravno narobe, da ga bodo izgubili in moralno prepustili — Maliku. Na lex Axmann tudi Slovenci ne bomo tihi, kajti tudi mi smatramo to za izzivanje. To izziva tudi slovenske poslance v kranjskem deželnem zboru na retorzijsko politiko!

Vse zastoni

Agrarni poslanec, P. Zahradnik, je na nekem volivnem shodu dejal, da je skoro brez dvoma, da se bo državni zbor razpusil. Če bi Bienert v prihodnjem državnem zboru predložil svoj jezikovni načrt, mu ga bodo Čehi vrgli pred noge. Vsa prizadevanja Bienertova so zastoni.

Izjava poslanca Udržala.

V Chvojnu je poslanec Udržal včeraj na volivnem shodu sledeče izjavil: Vlada barona Bienerta stoji na krivem stališču. Mi zahtevamo le naše pravo in vseeno nas zavračajo. Toda kakor dozda, ne bo šlo odslej več naprej. Nisem bil nikoli optimist, nasprotno, toda prepričan sem, da se Slovanom obeta lepša bodočnost. Čehi morajo ostati v »Slovanski Uniji« edini — potem je zmaga gotova. Avstrija je po dveh tretjinah slovanska in nemško hegemonijo treba uničiti. Bienert se boji nemške obstrukcije, toda mti se, če misli, da mu je slovanska menj nevarna. Bienert drže najvišji krogi, ki hočejo dosednji sistem vzdržati. Toda mi smo na vse pripravljeni. — Shod je izrekel agrarni stranki, posebej pa Udržalu popolno zaupanje. P. Zahradnik je govoril na drugem shodu v istem smislu in zlasti naglašal, da se z Nemci napravi mir le, če priznajo nedeljnost češkega kraljestva. Poslanci agrarne stranke so šli na Dunaj k Bienertu samo, da se informirajo, kaj hoče. Za pogajanja niso delegirani. O jezikovnih predlogih za Češko se bo govorilo v češkem deželnem zboru in ne na Dunaju.

Društva.

+ Orel. 5. t. m. se je ustanovil v Radečah pri Zidanem mostu T. O. Orel. Govorila sta brata Zupan in Erman. Pri-

stopilo je takoj 19 rednih članov, ki so si izvolili sledeči odbor: Predsednik in blagajnik Andrej Zupanc, podpredsednik Zoltar Fr., tajnik Rozman Josip, blag. nam. Simončič Fr., načelnik Erman, odbornika: Gospodarič Viktor in Zidar Franc. Novi Orel poleti v nedeljo v Šmartno. Tudi Dolenska mora vstati! Na zdar!

+ Orel se je ustanovil 29. m. m. na Breznici pri Žirovnici.

+ Goriška krščansko-socialna organizacija. Iz Gorice se nam poroča: 5. t. m. sta na veselici krščansko-socialnega izobraževalnega društva in na novo ustanovljenega Orla v Solkanu govorila dr. Dermastia in F. Tersegav. Govor slednjega je priložen v »Domoljubu«. Bila je navzočih peščica liberalcev, ki so si me govori grizli ustnice, pa so ostali mirni, da bi jih ne pometali vun.

— Kat. slovensko izobraževalno društvo na Šenturški gori priredi svojo društveno veselico s prosto zabavo na vrto dne 12. septembra 1909 ob tretji uri popoldne. Igrali bodo »Krčmar pri zvitem rogu«. — Isti dan popoldne priredijo tudi članice Mar. družbe svojo veselico z igro: »Sv. Neža«. — Pridite bratska društva in preprčali se boste o napredku naših vrlih planincev!

— K. s. izobraževalno društvo v Radečah pri Škofji Loki je po trimesčnih počitnicah priredilo svojim udom 5. septembra poduk in zabavo. Predaval je g. župnik o svojem potovanju v Dalmacijo in g. abiturijent A. Leskovec o obmejnih Slovincih, njihovih bojih z Nemci in kako jim pomagati. Predavanju sledeča veselica je prinesla 20 K za obmejne Slovence.

— »Slovensko planinsko društvo« opozarja, da se vrši otvoritev »Triglavskega Doma« nepreklicno v sredo 8. septembra. Ker je sedaj nastopilo ugodnejše vreme in je sedaj posebno zjutraj razgled s Kredarice, odnosno Triglava, naravnost čaroben, pričakovati je pač mnogo brojnega obiska ob otvoritvi. Na veselico svidenje v kraljestvu Triglavu!

Prvi belokranjski telovadni odsek Orel v Črnomlju.

Včeraj, 5. t. m., se je ustanovil telovadni odsek Orel v Črnomlju. Po popokdanski službi božji zbralo se je v društvenem domu mnogo občinstva. Predstavljal se je burka »Za letovišče«, katera nudila veliko zabave in smeja. Vsi igralci rešili so svoje naloge jako dobro. Pod vodstvom gosp. akademika Malneriča zapeli so vrle Črnomaljske dve krasni pesmi. Nato je gospod kaplan Cerer v svojem navdušenem govoru pripravil pot za ustanovitev telovadnega odseka. Pripomnil je, da so črnomaljski mladeniči že eno leto poprej se vadili v telovadbi in to so tudi včeraj pokazali.

Na prijaznem gričku, kjer je stal svoj dni zgodovinski grad črnomaljski, izbrali so si Orli prostor za telovadišče. Ob pol 6. uri prikorakali so mladi telovadci burno pozdravljeni od občinstva, katerega je bilo približno do 500. Zastopnik Z. T. O. Orel iz Ljubljane, brat Janko Hočevar, je nato govoril o pomenu mladeniške organizacije ter priporočal ustanovitev Orla.

Nato so se proizvajale nove prostovolje, katere so zbudile veliko zanimanje ter se je po vsaki prosti vaji navdušeno aplavdiralo. Po končani telovadbi pristopilo je 17 članov iz Črnomlja in šest Podzemlja.

To delo je v prvi vrsti zasluga priušnjega č. g. kaplana Rodiča, kateri se veliko trudil za novega Orla.

Gašpar Šunta, »pa nisem mogel blizu, ker sem premajhen.« — Sodnik mu je verjel na besedo in prisodil šest mesecev s postjo, temnico in drugimi dodatki.

Drugič je bilo v Svibnem žegnanje in so Šentjurci prišli dolí, svibanjski fantje pa so jih čakali pred cerkvijo in nagnali s kamenjem. Dobil ni nikdo toliko, da bi se mu dolgo poznalo, vendar je bila sodbá jako ostra, ker Svibanjci niso pustili Šentjurcev v cerkev k maši, je rekel sodnik. To je bilo pa tudi Gašparju Šunti predebelo in je odvrnil sodniku z vso spoštljivostjo: »Saj grejo še doma raje pit dolí pod cerkvijo, ali pa postavajo za škarpo, kakor da bi šli med mašo v cerkev, pa bodo k nam hodili k maši? Prišli so na pretep, ne pa k maši, in mi smo jim dali, kar so iskali. Bog nam more biti zato še hvaležen. Toda sodnik mu je vseeno prisodil štiri mesece.

Doslej je bil obakrat Gašpar Šunta zaprt po postavi in pravici, kakor je sam priznal, dasiravno se mu je ta pravica zdela silno stroga. Odslej je pa trpel celo življenje preganjanje, vedno po krivici.

Naše župnišče je daleč od vaši na samem, na robu gozda. Takrat smo imeli za župnika nekega silno dobrega in priljubljenega gospoda. Po našem kraju se je pa potikal neki Katerni France, doma od one strani, kjer so sploh ničredni ljudje. Bil je še močan in rdeč, toda delati ni maral,

veljal je za pol neumnega, zleht pa je bil še bolj kot pa neumen. Nekoč je prenočil na Počakovem, kjer je ukradel za slovo par škornjev. Toda imel je dvojno smolo: prvič, da ni ukradel oba škornja od enega para, ampak je v zmoti vzel vsakega od drugega para, Andrejaču enega, Jernaču pa drugega. Drugič pa, da sta ga Andrejač in Jernač zapazila, ga dohitela in nabila s kolom, da je imel po telesu več raznobarnih znakov in kravovo progo preko čela. Tako je šel Katerni France dalje proti župnišču, kjer je od jeze in bolečine začel razsajati in udrihati s kolom po hišnih vratih. Župnik se zbudi na prvem nadstropju, kriče: »Kdo je!«, ker se pa nikdo ne oglasi, ampak ropot vedno narašča, ustrelí dvakrat z revolverjem skozi šipo v zrak. Ko zasliši France strel, zbeži kolikor so ga nesle noge.

Toda stvar je vzela sodnija v roke. Žandarji so hodili neprenehoma po hribih in poizvedovali po hišah in spraševali otroke na cestah. Katerni France je trdil, da ima prasko na čelu od kroglice iz revolverja. Zdravniki in psihiatri so ga preiskavali in mu delali različna spričevala. Sodnija je pa zaslišavala in pozivala priče.

Po naših vrhovih in dolinah so začele krožiti neverjetne, vznemirjajoče vesti. Govorilo se je, da hoče cesarska gospodsk zapreti našega župnika, ker je obstre-

lil Katerniga Franceta. Jernač in Andrejač sta prisegala, da sta ga ona nabila s kolom, ker je ukradel škornje, zdravniki so naredili spričevalo, da ima France na čelu prasko in po hrbtu maroge, iz katerih sledi, da je bil tepen, celó pogorje je stalo za župnikom, toda njegova stvar je bila vseeno jako košljiva. Slednjič je pa vendar vse potihnilo in naš gospod so mirno obseleli v župnišču, in Katerni France se je pa zgubil iz našega kraja in šel menda izvrševati svojo obrt drugam, kjer ne rastejo tako čvrsti kolí kot pri nas.

Tega leta je pri nas jako obrodilo vino in Gašpar Šunta je imel vsako nedeljo cel dan odprto svojo zidnico in je gostoljubno napajal vsako željno mušico, ki se je zatekla k njemu.

Neke nedelje se je zgodilo, da je prišla k njemu pit tudi neka cesarska gosposka. Pozneje sem jaz povpraševal pri sosedih, kakšne vrste gosposka bi to utegnila biti in odgovorilo se mi je, da je bila sama »Rdeča kapica«. Ker se pa pri nas rado v takih stvareh pretirava, si mislim, da je bila najbrže kakšna gosposka nižje vrste, kot je »Rdeča kapica«.

Zidanica je edini prostor, kjer vlada na Dolenjskem popolna demokracija, — skoraj bi rekel, da anarhija. Če je kaj vina, pridi pit kdor hočeš in pij, kolikor hočeš. Tu ni nobene razlike med stanovi in spoli, tu se nikomur ne klanja in nikogar ne za-

metuje. Vsi imajo enake pravice, oni ki so točji in oni, ki pijejo. Tu vlada popolna enakost, bratstvo in svoboda. Tu se ob naša Dolenjec popolnoma neprisiljeno in razvije vso svojo naravo.

Tudi dotična cesarska gosposka je bila brez ozira na svojo vladó in spoštovanje popolnoma po svoji volji in potrebi in posledice dolenjskega cvička so bile pri nji ravno iste, kot pri vseh drugih naših rojakih. Slednjič je postala še bolj zgovorna in huda, kot je že bila sicer, govorila je silno oblastno in naznanjala vsen našim ljudem zaporedoma razne nedobre reči.

Dokler je govorila čez druge ljudi, so jo Gašpar Šunta in ostali navzoči pivci poslušali, se ž njo prerekavali in ugovarjali, toda brez jeze in zamere. Zidanici se namreč cesarske gosposke niso bali in je niso spoštovali, kot drugi ona jim pa tudi ni zamerila, kot bi ji drugače. Zidanica je, kot sem že izrekel nek svet kraj, kjer ni zamere in ni gosposke, ampak smo vsi ljudje.

Slednjič se je pa dotična gosposka spustila celo tako daleč, da je pričela z bavljanji čez gospoda župnika in trditi, da bi ga pravzaprav morali obsoditi in z preti in je cesarska gosposka samo usmiljenja ravnala ž njim tako mehko.

To je bilo pa tudi Gašparju Šunti praveč in takega pohujšanja ni mogel trpeti.

Po telovadbi se je razvila prosta zabava spojena s srečolovom in šajjivo pošto. Zaključile so veselico vrle Črnomaljanke z narodnim plesom »kolo«.

Naj bi ostal ta dan vsem v prijetnem spominu ter v spodbudo sosednim občinam za lepo našo telovadno organizacijo.

Dnevne novice.

— **Strasna jeza** lomí naše svobodomiselce, ker so ga 5. t. m. na svojem shodu tako pokidali. Začuden so se ljudje, videč tistih par mladih fantov v areni, povpraševali, ali je tako malo svobodomislec na Kranjskem? Ko so se pa še ti medseboj malodane stegli in je Kocmur prevzel voditeljstvo shoda, se je bilo svobodomislecem »za obesiti«, kakor se to v »Narodnem« žargonu pravi. Najhujše pa jih je danes zapelo, ko »Narod« ni prinesel o njihovem shodu niti ene same vrste poročila, ampak so morali ljubljanski liberalci in drugi svobodomiselci iz črnega »Slovenca«, ki je v svoji veliki lojalnosti celo vse tri brzojavke, ki so na svobodomiselnih shod prišle, dobesedno objaviti, posneti, kakšne burke so v nedeljo v »Narodnem domu« uganjali. Gospod Kisovec n. pr. se je včeraj baje od veselja jokali, ko je v »Slovenca« videl svoj govor tako verno priobčen; spoznal je, da se saj klerikalci za njegov krematorij zanimajo, kajti liberalci menda niso nič kaj vneti, da bi se dali zažigati, ker preveč stane. Mi smo pa celo za to, da si svobodomiselci kar tri krematorije sezidajo, za Kisovca enega, za Jekovca enega in za Lotriča enega...

— **Heiteres** aus dem slovenschen Lager — pod tem naslovom priobčujo nemški svobodomiselniki listi vest o ponesrečenem kongresu praških prismoj v Ljubljani. Dobesedno pišejo nemški listi: »Prišlo je do burnih prizorov, ker so slovenski radikalci in liberalci drug drugemu očitali svoje ubežnike v klerikalni tabor. Hribarja so označili za breznačajneža. Odbor za svobodno šolo se zaradi slabe udeležbe in odsotnosti učiteljstva še konstituirati ni mogel. Kongres slovenskih prostomislecev znači popolno blamažo, ker so se pokazali zevajoči propadi v svobodnjaškem taboru.« Ali se nam smilijo! »Heiteres!« — boljše velika javnost sploh ni mogla njihovega »kongresa« označiti. Najhujše pa je, da se tako iz njih norčujejo listi »Freisinn«. Res — klerikalci kar »trepečemo«...

— **Uvodni članek** je »Narod« včeraj v splošnih frazah o svobodomiselnih priobčil, poročila pa nič. Seveda — ko ga je sram povedati, da so se svobodomiselci medseboj tako hudo zgrabili, da je častni predsednik s celim ostalim predsedstvom ušel, tako da ni niti toliko ljudi ostalo, da bi se bil odbor za »svobodno šolo« sestavil! Kako naj tudi »Narod« objavi, kako so svobodomiselci po liberalcih — starih in mladih — udarjali, ker hlinijo vero in nosijo za klerikalnimi pogrebi sveče. Ampak, »Narodu« se je pri uvodniku primejlo nekaj silovito komičnega — priobčil je namreč neke vrste slavošpev, ker ni mogel slutiti, da smo imeli na svobodomiselnem shodu poročevalca, ki je videl, kako so svobodomiselci hoteli drug v drugega skočiti in slišati, kako grdo so radikalni študenti liberalne zmerjali in narobe. To je res huda blamaža. »Narod« pa celo liberalce graja in je očito prestopil v svobodomiselnih tabor, češ, liberalci so preveč katoliški in žalibog ne zanikujejo vere. »Narod« zatajuje samega sebe, saj je še nedavno pisal, da tako katoliškega lista kot je on, ga ni na svetu — še velikobolj komično pa je, da glasilo narodno-napredne stranke narodno-napredno stranko napada, češ, kako je nazadnjaška, kajti »svo-

bodomiselci so danes močna (!) frakcija, ki gredo dlje kakor narodno-napredna stranka in katerih vpliv na duševno življenje Slovencev je vedno očitnejši.« »Narod« je s tem popolnoma na našem stališču, ki smo vedno trdili, da vpliv liberalne stranke na duševno življenje Slovencev ne pomeni veliko več kot nič...

— **Imenitno** vleče včerajšnji »Narod« v uvodniku svobodomiselce. Pravi namreč, da je prešinil klerikalce pred nedeljskim shodom »blazen strah«, da klerikalizem pred Lotričem »trepeti« in da pomenijo nedeljski Kisovčevi otrobi »smrt katolicizmu« in »sistematično podirajo Petrovo skalo«. Mi smo še vedno mnenja, da je Petrova skala tako trda, da si bo še marsikateri slovenski svobodomislec ob njej razbil svojo otlo butico. Tako izborni organizirana stranka kot je naša, naj bi kaj upoštevala shodek dijakov, ko smo ravnokar zbrali v Ljubljani štiri stotine naše akademične mladeži in ko imamo ti soče slovenskih mladeničev organiziranih v organizaciji, pred katero se morajo svobodomiselniki klobasarji poskriti. Pri nas disciplina in enotnost, komaj pa pridejo praški štipendisti skupaj, so si pa v laseh in drug drugega opsujejo in si očitajo neznačajnost!

— **Predsednica** nedejskega svobodomiselnega varieteta (»Nachtlicht«) v Ljubljani je bila velemissiteljica Marica Gregorič iz starodavnega Škedenja pri Trstu. Ker slovenska javnost te nove zvezde na našem obnebu še ne pozna, je naša dolžnost, da jo svetu v vsej njeni slavi pokažemo. Gospodična Marica Gregorič je na tržaških tleh, kjer se je dozdej najbolj udeleževala, najbolj znana po svojih mnogostevlinskih prozaicnih in pesniških izvodih, s katerimi obleguje našega kolego, g. Maksa Cotiča, urednika »Edinosti«, ki je z dušnimi utrinki Marice Gregoričeve že par ducatov košev napolnil. En tak list iz tega koša je veter iz Tržaškega privedel tudi v naše uredništvo — to je namreč pesem Marice Gregoričeve, ki jo je zložila ob priliki, ko je prišel v Trst slavnj virtuozi Kubelik in bi jo sila rada imela objavljeno. Ta dolgi produkt naše svobodomiselteljice, naslovljen »Kubelik«, slove takole: »Polnoč je kmalu, ura slastnega počitka — ko dremlje trdno vse, ko glava marsiktera — v naročje sladkega Morfeja legne — ko roka leno se vrati, vrati zaspanega bogu prijemlje. — Morfej mi je še daleč, v spalnici si svoji njega še ne čutim — pri meni je le Kubelik, to bitje višje — on le, on sam stoji mi v duhu ob postelji... Zakaj od ljudstva, te sluščega, se preč odmikaš — ko vse, kar moštva je in bolj še ženstva, vse te štuje — po tebi hrepeni, nestrno po prikazni tvoji — pogledih in poklonih koprnijo — po tebi, bitje nas očarujoče — kako, ah, srečen mi je dan, poln rajsko-vžitega veselja — zadosti nepopisne, zrla ko sem v te, o Kubelik! — Ah, dan, ta dan, in ta večer, ta sreče polen mi večer — ki nudi mi je priliko, da vidim krasno umetnost tvojo — da občudujem vednost premočeno tebi klanjajočo — da slišim prstov tvojih moč, moč vplivno — da človek, ki pač gleda v te, omamljen je, kot če sirene — začuje glas mornar, ki dalje ne mogóč se vpirati — premagan plen je njen... Omamljen človek je tako, najraje da ob tvojih bi — se nogah tja čez truplo kot bršljin ovijal — nestrno z ustmi, te napol odprtimi — pogledi nežnih čustev izrazitimi — bi gledal v vznožja v te in v prste tvoje — pretresa kar živót, da mozeg po kosteh se giblje — o Kubelik, o Kubelik... Ta noč, ta noč, o Kubelik, ta noč in slasten tvoj večer — ostane nam v spominu vsem, a meni še najbolj. — Kako li ne? Saj vedno še in zdaj v postelji tudi — tej uri pozni, zdaj

o polnoči — me neka izvanredna čustva le obdajajo — kot oni hip, električna kot moč — prešinil je, v trenutku me oblažil — preahen gibčnih tvojih prstov tip — raz okenca odprte in odhajajoče že k očije. — Zato pozdravljen od Slovenke, vseh proslavljen bodi — sedaj ko Trst z imenom polnim slave nas zapuščaš. — Naj slavijo do smrti in še dalje te narodi — ko z gosli strunami v gledišče — Kubelik polukaš. — Marica Gregorič, 17. 18. 1900. — Rajni Koseski je dobil v gospodnični Gregorič naslednico, ki daleč prekaša njegove heksametre. Slovenski svobodomiselci so na svojo predsednico lahko ponosni — boljše opesniteljice njihovega shoda ne bodo dobili...

— **Savani**, ki predstavljajo akademični naraščaj narodno-napredne stranke, so se na shodu svobodomiselnih gobeždačev pokazali za popoine socialne demokrate in zlasti Kocmurju ploskali, ko je zahteval nemški pouk v ljudskih šolah, da bi se otroci mogli navzeti nemškega svobodomiseltva. »Tagespost«, ki se iz ponesrečenega kongresa krvavo norčuje, pohvali edino to, da so socialisti in »Savani« nemški pouk zahtevali. Liberalna stranka je res daleč prišla — njeni sinovi so srečno pripluli v internacionalo, katero drugače klerikalcem očitajo. Ali bi morali ne kazalo, če bi Kocmurjev nasvet izvršila Ciril-Metodova družba, ki je zadnji čas postala socialnodemokratska, kakor se je v Mostah pokazalo? G. Senekovič — na dan z nemškim poukom, saj ste svobodomislec, ali ne?

— **Moraa**, ki jo je razlagal na nedeljskem shodu Ciril Jekovec, je najbolj označena po tem, da se je Jekovec cel čas svojih gimnazijskih študij in še pozneje preživljal s honorarji, ki mu jih je pošiljalo uredništvo — klerikalnega »Vrtca«. Tudi Zalar je tak svobodomislec. On študira z denarjem, ki ga prejema njegova mati kot pevka na koru v šentpeterski cerkvi. Od cerkvenega denarja živi nadalje Lotrič, Lah pa je največ, kar je kdaj v svojem življenju dobil, vleklo od Mohorjeve družbe. Ves generalni štab ponesrečene slovenske Svobodne misli sestoji torej iz užitarjev klerikalnega fonda. To je res zelo posledna morala.

— **Svobodomiselci**, kakor znano, strastno želijo za svoja mrtva trupla krematorij. Kaj pa, če bi si še prej, dokler so še živi, zgradili — sanatorij?

— **Magro-Krepur**. Liberalna sirovost se je pokazala pred par dnevi v tem, da so priobčili v »Narodu« mrliško oglasilo, da je prišlo neko konsumno društvo v konkurz. Neokusnost in frivolnost take slabe šale je pač tolika, da je ni treba še posebej pribiti. A ti liberalci niso vedeli, kaj delajo, kajti tisti mrliški oglas je »mene-tek« za liberalce same. Tisto konsumno društvo je namreč zadnji čas pristopilo k Lenarčič - Žerjavovemu Agro-Merkurju s tem, da je pri njem naročilo blago. Posledica tega »podržavljenja« pa ni izostala. Društvo je prišlo v konkurz, a tudi Agro-Merkurja potegnili s seboj, kajti Agro-Merkur izgubi, ker se ni znal zavarovati vso svojo terjatev. To je hud poper, in ker je Agro-Merkur pri slabih spekulacijah in pri pravadah že lepe denarce izgubil, utegne mu nadaljno »požrjavljenje« konsumov postati še usodepolno. Zaradi konsumov sploh vre med Merkurjevci in Agro-Merkurjevci. Dr. Žerjav, ki bi rad kmete in delavce lovil, se je zagledal v konsume in Agro-Merkur se je kar na dobro nado založil z blagom. Tudi štajerski Stibler je velik konsumar. Proti temu so se pa uprli trgovci in so zagrozili, da vsi odstopijo od liberalne stranke, ako se bo v nji tako dalje žerjavilo. Zahtevali so, da Agro-Merkur ne podpira nobenega konsumnega društva na Kranj-

skem in na Spodnjem Stajerskem, in konsumarji so se tej zahtevi udali, kajti ako se tistih par liberalnih trgovcev izgubijo, potem od liberalne stranke že skoro nič več ne ostane. Agro-Merkur pa sedi tu s svojim blagom in bo izvrševal, kot že večkrat, za trgovce nevhvaležno nalogo, da bo moral drago kupljeno blago po ceni prodajati. Pa ker imajo liberalci denarja dovolj, si take šale lahko privoščijo!

— **Osebnosti**. Naslov in značaj finančnega svetnika je bil podeljen g. fin. tajniku Rajku Jordan v Gmunden, kateri si je pridobil na Kranjskem mnogo prijateljev za časa svojega večletnega službovanja kot davčni referent.

— **Südmärka** je vtilotapila inserat za svojo banko v »Hrvatski Dnevnik« v Sarajevu in je tako inserirala v slovenskem listu, kar bi posebno utegnulo zanimati celovške »Freie Stimmen«, ki napadajo vsakega, kdor inserira n. pr. v slovenskem »Miru«. Sedaj imajo »Fr. Stimmen« priliko napasti — »Südmärka«. — Uredništvo »Hrvatskega Dnevnika« nam je včeraj javilo, da je vsled naše intervencije ustavilo tiskanje inserata »Südmärkschen Volksbank«.

— **Nemščina na železnicih**. Dobili smo pritožbo, da se na postaji Zagorje ob Savi odhod vlakov in postajo kliče samo v nemščini. Prosimo vse somišljenike, da nam natančno naznanijo vse take pojave, da potrebno ukrenemo. Tudi o tem se bo treba temeljito pogovoriti pri narodno-obrambni enketi 20. septembra.

— **Katoliško-narodni abiturientje** priredijo jutri, dne 8. t. m. v Cerknici veselico, na kateri se bo uprizorila A. Medvedova igra »Črnošolec«. Ker je čisti dobitek namenjen pododboru »Slovenske dijaške zveze« za Notranjsko, se pričakuje obilne udeležbe. Začetek točno ob pol 7. uri. Predprodajo vstopnic je po prijaznosti prevzel g. župan I. Lavrič.

— **Boj za češke vozne listke**. Tvrdka Ed. Kohora & Komp. v Prerovem na Češkem je hotela poslati ekonomu Kadlec v Mestecku neko brizgalnico po železnici. V železniški pisarni pa se je vrnil voznik list tvrdki s pripombo, da železniška postaja Mestecko ne eksistira. Medtem pa je naročnik Kadlec preklical naročilo, ker ga ni pravočasno prejel. Tvrdka je nato tožila železniški erar pri okrajnem sodišču za škodo 39 kron. Okrajno sodišče je po preiskavi obsodilo erar na povrnitev škode in v poplačilo sodniških stroškov 40 K 50 h. — Češki listi pozivljajo sedaj trgovce, naj pišejo naslovne liste samo češko. — Našim slovenskim tvrdkam pa kličemo naj posnemajo češke; vaši odjemalci so Slovenci, zato bodite vsaj toliko narodni, da je vsa vaša korespondenca slovenska in se ne pustite zasmehovati od vsakega židovskega nemškega agenta ali uradnika!

— **Umrl** je v Kamniku 5. t. m. po daljši bolezni g. Avgust Albrecht, ključavničar in posestnik v Kamniku.

— **Samoumor profesorja v Trstu**. Včeraj, v ponedeljek, ob 6. uri zjutraj, se je profesor komunalne višje realke Giordano Benco ustrelil v svojem stanovanju. Kaj je 29-letnega moža, ki je imel veliko prijateljev in znancev ter bi se moral v kratkem poročiti, peljalo v smrt, ni znano. Profesor Benco je imel precej hudo nevrasthenijo.

— **Važno za konjerejce**. Dne 9. septembra ob 8. uri zjutraj bode uradovala komisija c. kr. domobranskega ministrstva v St. Jerneju na Dolenjskem, kjer bode kuvala plemenske kobile v starosti od 3½ do 7 let ter te oddajala zopet v oskrbo ali prodajalcem ali drugim zanesljivim konjerejcem. Kupna cena znašala bode 700 do 800 kron. Komisija pa bode razun kobil tudi nakupovala druge konje, ako so spo-

v svoji zidnici. »Pa vi nam boste zapirali našega župnika! — je zakričal. — Oni so že veliko ljudi spravili v nebesa, vi jih pa samo zapirate v kejhlo!« (Dalje.)

Boltatu Pepe.

Kam se človek ubre, pousod svubodna mislu. Use če zdej en čajt svubodn mislt ud Zancka pa gor du gspodu žepana,usi svubodn mislja, de-

laja pa sevede tku kokr druh čja, al pa tku, kokr veja, de jm u več nesl.

U nedela sa mel tak svubodamisltci spet en kongres in zavalhal sa use naukul, kokr de b se bal, de na pršou ker nhna svubodna mislt rabutat, kokr hodja nahter hruške pa jabuka rabutat in že sm se bavu, de še šentjakubske pudgane na uja

mogle bliz pridet, zatu me je gnou ferbec in šou sm mal tam naukul kongresa pušpekulerat. Kar me zagleda tam en svubodamislt vahtar in me začne naguvarjat, de nej grem na kongres saj puslušat, če že nimam nč nouga za puvedat. Jest se eu čas zgubarjam, de na vem, če me uja not pustl, ke nism na rotuš in tud ne u mestn hranilnc u služb, pa m ni nč pumagal:

»Kar notr pejd; kdur tku svubodn mislt in tku svubodn usakmo u fris ta soje puve, kokr jh ti praveš, temu sa urata na stežaj udprte,« m je reku in res urata na stežaj udperu, in jest sm se res kar nankat najzdu med samem svubodamisltm ldem. Ke sem se mal ukul uzeru, sm vidu še več znaneh ubrazu, ke b s nekol na mislu, de tud na ta viža svubodn mislja, kokr gspoud Aškarac. Pusebn sm se začudu, ke sm vidu med puslušaum clu »Sluvenčuga« puručvalca, ke mu vndr ne more nubedn naprej metat, de gliha skp štrihla. Kuku je ta pršou na ta kungres, tega še dons na morm pugruntat. Jest mislem, de je bla tega use sama vah-ta uržah. Ta »Sluvenču« puručvauc je biu pa tud uržah, de se zbuvravci še pu tku dobr nisa mel, kokr b se mel rad dobr in strah pred nim se je brau usm zbuvravcaucem iz ubrazu. Še sam gspud žepan je biu u takmo strahe, de se ni bliz upu,

ke je slišu, de u »Sluvenču« puručvauc med zbuvravcaucem in ni se upu, de b kungresarje puzdravu in gspude podžupane dohtar Taučari se je glih taka gudila in usm ta drugem ubčinskem svetnikem. Še clu Bolčum Pepet, ke je drgač kurajžen, de nekol taga in je še gspuda barona Švarca iz deželnga zbora vn vrgu^{*)}, se ni dost lebil svubodamisltast predajat. Guvorniki sa pa sam ud Španske neki klubeštral in se je vidl, de jm je španska svubodamisltast glih tulk znana, kokr španske vasi. De b pa ker kej puvedu, kulk prefita mama ud našeh svubodamisltcu, o tistga pa ne. Sevede ud Španske je lohka guvort, če je res tku; deleč je pa tud zadost, de se ni za bat, de u šou ker ke ldi prašat, kuku in kaj. Na ta viža se lohka ldi farba, kokr se jm lušta; mene b pa bi veselil, če b ker kera zinu ud iblanskega leberalnga gspudarstva, ke tku pu svubodamisltast dešl, de nas u nazadne še zadušu, če na u hmal kašn bl frišn lft putegnuskus iblana.

Kokr sm zvedu, sa zdej ena brihtna pugruntal na našmo rotuže. Prauja, de uja pr ta nov mestn zastaulaunc naredl Br-ganta za kasirja, kokr de b na mogli iz nim

^{*)} Z jezikan. Op. ured.

tulk časa pučakat, de b se ustanovu še mestn auskoh in b tle Brganta lohka naredl za obrknedelmaharja, ke b jm več zalegu in se tud na knedine bulš zastop kokr pa na kasa. Če pa mislja, de še na u tku hmal kej iz mestmo auskoham, nej ga pa hitr za derehtarja mestne hranilnce pustauja, ke sa tud že zadost douh u zadreg, ki b kašnga taga derehtarja dubl, de se preveč na hranilnce na zastop.

Buh žiu svubodamisltce in jm dej prau um in pamet, taka de jm u kej zalegla in de na uja tku zagrizen, kokr sa du zdej. Pusebn nahter leberalncm uradnkem b jest prvošu, de b se jh Buh enkat usmilu, pusebn kontrolor Pibernik b ta usmlejne putrebvou, ke je zdej u takeh skrbah, de b na mou mest preveč škode, ke na sme kreditn bank predat tistga sveta ud vujaškega uskrbuvališa, de kar farbe spremina.

Unkat sm glih na uhu ujeu, ke je preke enmo navihanmo ubrtnike zabaulu čez klerekalce, ke na prvošja kreditn bank tist kos sveta in ke ga je ta ubrtnik tku lepu zafrknu: »Ti prjatu, le lepu tih bod, ke nč dauka na plačuješ in zatu tud nč škode nimaš, če gre ceu mest z lima. Kua uma pa ni rekl, ke morma dauk plačvat, pa morma useglih nafe držat, nej mestn magistrat dela kokr se mu lub iz našmo

sobni za vojaško porabo ter bode tudi za te 700—800 kron plačevala. Da se sčasoma vpeljejo večji sejmi za remonte, želeči je, da se na ta sejm pripelje mnogo konj.

— **Bojevití laški dijaki.** Laški visokí šolci so sklenili, da v zimskem semestru na vseučilišču na Dunaju in v Gradcu ponove lanske prizore, ako do tedaj ne dobí pravne fakultete v Trstu.

— **Iz Mengša.** Včeraj, 6. septembra, sta bila v tukajšnji farni cerkvi poročena dva brata France in Anton Kompare; prvi z nevesto Marijo Šubelj, drugi z Marijeto Zamjen. Vsi štirje so bili v Marijini družbi in vedno lepega, vzglednega življenja. Bili so tudi vsi zavedni udje tukajšnjega izobraževalnega društva. Vedno so se požrtvovalno udeleževali njegovega delovanja kot sodelujoči udje odborniki. Žena Antona je glasbeni voditelj tamburaškega odseka. Upamo, da bodo ostali vsi novoporočenci tudi nadalje zvesti pristaši naše ljudske organizacije. V njihovem novem stanu pa jim želimo obilo sreče in blagoslova božjega!

— **Šolska zadeva.** Dosedanja trirazredna dekliška šola v Novem mestu se bo s šolskim letom 1909/10 razširila v petrazredno; šestí, sedmí in osmí razred bodo polagoma prevzela čč. šolske sestre de Notre Dame. To je velika pridobitev za Novo mesto in odpomore marsikaterim neprivikam. Radi tega je pretečeno soboto, ko se je izvedelo, da je to šolsko vprašanje ugodno rešeno, vladalo splošno veselje.

Kongres slovanskih zdravnikov. Z Dunaja se nam poroča: Odbor slovanskih zdravnikov bi ob priliki mednarodnega zborovanja zdravnikov v Budimpešti priredil tudi lastno zborovanje. Vsled sklepa Slovanov, da se tega kongresa ne udeleže, se je to zborovanje odpovedalo. Zato se je sklicalo za preteklo nedeljo dopolne na Dunaju shod slovanskih zdravnikov. Na dnevnem redu je bila med drugimi točka o sklicanju vseslovenskega kongresa zdravnikov in prirodoslovcev. — Dobili smo še naslednje poročilo z Dunaja: Ob priliki posvetovanja slovanskega komiteja zdravnikov v nedeljo na Dunaju, se je sklenilo, da se ob priliki vseslovenskega sestanka zdravnikov v Sofiji meseca maja 1910, priredi vseslovenski zdravniški kongres. Dalje se je sklenilo, osnovati zvezo slovanskih zdravilišč in kopališč v varstvo proti nemški konkurenci. Za predsednika odbora za vseslovenski zdravniški kongres se je izvolilo mesto peterburškega profesorja Otta, dvornega svetnika Wycheskiewicza iz Krakovega.

— **Poglavje o značajih.** Brezimmnemu in brezumnemu dopisniku »Slov. Naroda« ne odgovarjam na njegovo lažljivo in podlo obrekovanje. Da bo triumfiral, naj nikar ne misli! Saj pride gotovo čas, ko si še prav natančno izprašamo vest. Za enkrat samo to: pod svoje dopise naj se podpisše, ako ima le še kaj akademiške (?) časti in ni — zajec. — Jur. Jos. Ilic.

— **Poročil se je g. Anton Sušnik,** gimnazijski profesor v Kranju z gđno Hildo Mally v Tržiču. Iskrene čestitke!

— **Požar na vojni ladji.** Iz Pulja poročajo: V nedeljo je izbruhnil požar na neznan način na šolski telegrafski vojni ladji »Gamma«. Ogenj so pogasili puljski ognje-gasci in več sto mornarjev. »Gamma« ima 2430 ton.

— **Koncert** so imeli črnomaljski liberalci dne 5. t. m. pri — Lacknerju. — Zivelí narodnjaki!

— **Izpraznjena srednješolska mesta.** Od 29. vel. srpana do 2. kimovca so bili izdani sledeči razpisi: Prirodoslovje: Fürstenfeld (Štajersko) r. Ng. m. nl. 10. IX. — Suplémenture (prošnje se vpošljejo ravnateljstvu dotičnega zavoda): Dunaj IV. (r., H., 10. IX.), Dunaj IV. (r., Z.,

gnarjem. Le lepu tih bod in nekar na trob sam tist, kar t ta »Slavensk Narod« načevka, ampak morš sam tud mal mislt in bt saj za putreba brihtn, saj sa še druh feldbeblni, ke nisa du daučnga kuntrulorja prnesl, tulk brihtn, de na greja usak »Narudn« farbari na lim.« Tku je puvedu tist ubrtnik, ke mende ni tku svubodneh misli, kokr svubodneh besed.

Usi majstri pa nisa tku brihtn, kokr je ta ubrtnik; tu se je vidl unkat, ke je edr enmo ena klufuta prpelu u en uštari, en majstr se je pa neki umes meču, in za tu tud ena pu buč dubiu, kar ga je pa sevede tku ujezl, de se ga je pol ud same jeze nažajfu tku hedu, de druh jutn ni nč prou vedu, kua ga buli. De b pa pr ideh več usmílejne dusegu, se je pa roka u facaneti zavezu in šou spet u tista uštarija glava kurirat. Še le, ke sa mu u uštari puvedal, de ga roka na more bolí, če sa ga pu buč nabunkal, je tulk h seb pršou, de je sprevidu, de maja lde prou, in de ma roka res čist zdrava, glava ga pa le tulk buli, kulkr ga je maček uprasku in vrgu je preč tista cujna, ke je mou roka u ne zavita in je prou pridn še s tista roka glaš uzidgnu in ga h ustm nosu.

Boltatu Pepe iz Kudeluga.

10. IX.), Dunaj I. (Elizabetna g., H. d., 8. IX.), Dunaj IX. (r., G., 8. IX.), Praga (g., L. G. d. in Ng. m. nl., 8. IX.), Karlsbad (g., L. G. d. in Ng. m. nl., 10. IX.), Ljubno na Štajerskem (g., D. I. g., 9. IX.), Gradec (real. g., L. G. d. in Ng. m. nl., prošnje naj se vložijo čimprej mogoče). — Kratice in znaki kakor navadno.

— **Državni sluga, pozor!** V nedeljo, dne 12. t. m., sklicala je podružnica Ljubljana društva drž. slug dva sestanka, enega v Postojni ob 1. uri popoldne (gostilna »Gorenji Burger«), enega v Radoljici ob 3. uri popoldne (gostilna »Hiršman« v Predrtgu). — Pozivlja se vse drž. sluge, da se teh sestankov v vseh strokah, stalni ali nestalni, certifikatisti ali necertifikatisti, člani ali nečlani društva udeleže, ker se imajo le važne stanovske reči razmotrivati. Vsak državni uslužbenec ima v lastni koristi dolžnost, se teh sestankov, bodisi enega ali drugega udeležiti. Vabila uročala se bodo kar pri prihodu na sestanke.

— **Sava** je od zadnjega deževja precej narasla. Mavški 20-teri studenci so pod vodo. Nižji jezovi in bregovi so tudi pod vodo.

— **Triglavsko pogorje,** Karavanke in Savinjske planine so dobile 1. t. m. ponoči sneg. Od tod tak mraz zjutraj in zvečer.

— **Detelje in otave** se bo to jesen po sorškem polju precej nakosilo; da bi le kaj solnca bilo.

— **Zima** bo baje letos dolga, zgodnja in kruta. To napovedujejo stari ljudje, kajti letos je bilo toliko osá in sršenov po Gorenjskem, da že več let ne toliko.

— **Poročil se je** v Sežani davčni asistent g. Vekoslav Štrekelj z gđno Emilijo Bracar.

— **Pretepi v zagrebški kavarni.** Poročnik 5. ulanskega polka Kazimir pl. Draganič je včeraj ob 3. uri zjutraj v kavarni Korso v Zagrebu odsekal s sabljo uho in kazalec desne roke filozofu Stjepan Majkasu. Dijak je namreč prišel v kavarno z neko družbo, ki je baje v svojem pogovoru izjavljalo klicačo poročniku. — Poročnik Draganič je bil še pred kratkim v garnizijski bolnici pod psihiatriškim nadzorstvom, ker se je tudi v Varaždinu na enak način zabaval. Dopoldne pa je sledilo omenjenemu izgredu nadaljevanje. Poročniki Draganič, Snuko in Smodek so sedeli ob pol 12. uri v isti kavarni. Da bi svojega kolega Majkasa maščeval, je odvetniški koncipient dr. Reberski udaril v obraz s pestjo poročnika Draganiča. Predno je skočil častnik kvišku, mu je dr. Reberski vzel sabljo, zagrabil še z levo roko stol in se postavil v bran. Ko je poročnik Sunko videl svojega tovariša napadene, potegnil je sabljo in udaril dr. Reberskega po glavi. Okrvavljen je začel dr. Reberski nabijati častnike s sabljo in stolom. Pri tem je bil poročnik Smodek zelo nevarno ranjen na roki. Ko se se dovoli pretepli, se je poročnik Smodek odpeljal v garnizijsko bolnico, dr. Reberski pa v ono usmiljenih bratov, kjer se je pustil samo obvezati.

— **Uboj, roparski umor, ali nesreča?** Kakor se poroča »Edinosti« iz Gorice, je bilo minolo soboto zvečer ob železniški progi pod Štanjelom najdeno mrtvo moško truplo. Mrtvec da je bil ves črn, a ob njem in na njem ni bilo niti znaka krvi. V pokojniku so spoznali nekega očeta iz Polja pri Rihenbergu. Rekali so mu Gape. Mrtveca so prenesli v Štanjel, kjer je bil najden na štanijskem ozemlju. Pozneje so ga prenesli v Rihenberg, kjer je bil pokopan. Kakor se govori, je bil pokojnik priden in trezen mož in možno je, da je bil napaden — ali pa da je ponesrečil pri vlaku. Oblastva preiskujejo.

— **Razprava v zaporu.** Včeraj se je vršila v Gorici v zaporu okrajne sodnice kazenska razprava proti nekemu natakarju, obtoženemu poverjenju. Sodni dvor, drž. pravdnik, branitelj, obtoženec pa na postelji bolan — res čuden prizor v zaporu. Obsojen je na dva meseca ječe. Težko, če jih prestane, ker je baje nevarno bolan.

— **Ulovljen morski pes.** Pri Kraljevicu so ribiči ujeli morskega psa s šestimi mladiči.

— **Stavka v tiskarni hrvaškega katoliškega tiskovnega društva** je končana. Trajala je tri mesece. Večina prejšnjih stavcev je prišlo danes z delom.

— **Nevarni delavec.** Na Fužinah na Javorniku, sprla sta se fužinska delavca Janez Terček in Anželo, ker je slednji prvega očital, da svoje delo malomarno opravlja. Tamošnji inženir je ukazal Terčku, naj bode miren in gre na svoje mesto. Ta si je pa delo izbiral, nakar mu je inženir pripomnil, da mora 14 dni na starem mestu ostati. Terček ga ni ubogal, klatil se je okrog po tovarni, konečno je prišel v kočo, kjer teče turbina in kjer se je nahajal Anton Levičnik. Tega je hotel Terček nafarbati, češ da so mu delavci obljubili, da bodo takoj delo ustavili, ter mu rekel da naj turbino ustavi, kar pa ta ni hotel storiti. Z obema rokama je na to Terček zagrabil krmilno dvigalo vsled tega se je jelo kolo s hitrostjo 160 vrtnicev v minuti sukati, kar bi bilo lahko pov-

zročilo največjo nevarnost za delavce, ker bi se bilo lahko kolo razletelo. To kaznivo dejanje je Terček še enkrat ponovil, vendar se je Levičniku kot močnejšemu posrečilo nevarnega človeka odstraniti, Terček se bode moral za svoje kaznivo dejanje pred sodiščem zagovarjati.

— **Nesreča v gozdu.** Zgor. Jablanca pri Litlji. — Pri nas že druga nesreča. Posestnik Anton Dolšek pod. Fakin in njegov brat sta v gozdu drve nabavljala. Podsekana bukev se nasloni na drugo bukev, katero sta morala spodžagati. Pri tem se zgodi nesreča. Soneča bukev pade na gospodarja. Brat njegov je moral presekat bukev, da je mogel rešiti svojega brata. Pripejali so ga na vozu domu. Zlomila sta se mu drugi in tretji desni reber. Na glavi je dobil dva neznatna udarca in skozi nos mu je bruhnilo obilo krvi. Vzlic takojšnje zdravnikove pomoči, je danes ponoči umrl. Naj v miru počiva!

— **Huda žena.** Marija Jeromen, 40 let stara posestnica v Mali vasi jako ostro postopa s svojim možem. Dne 31. avgusta t. l. je prišla nekoliko vinjena domov. Med njo in možem se je vnel prepir, končno tepež. Pri tej priložnosti pograbila je žena gnojne vile ter jela z njimi udrihati po možu, in ko jih ji je mož iz rok izpulil, obdelavala ga je z lopato za gnoj ter ga tako poškočevala, da je moral iti mož v ljubljansko bolnico iskat zdravniške pomoči. Mož je baje pravil, da ga je pred nekoliko dnevi ponoči s sekuro v roki iskala. Nadaljevanje se bo vršilo pred sodiščem.

— **Istrski deželni zbor** se bo sešel 15. t. m. ter bo deloval šest tednov.

— **Kriza v občinskem odboru v Gradiški.** Gradiški župan vitez pl. Finetti in vsi liberalni člani občinskega odbora so odstopili. Vzrok je v tem, ker so kršankosocialni odborniki v seji 1. t. m. proti volji liberalcev dosegli častno članstvo za državnega poslanca prošta dr. Faiduttija in dr. Bugatta v priznanje, ker sta izposlovala Gradiški italijansko učiteljsko.

— **Žalitev hrvaškega jezika na Reki.** Reška policija je svoj čas razposlala okrožnico radi znanega vloma v ljudsko banko. Okrožnica je bila natisnjena v petih jezikih, a med temi ni bilo hrvaščine! Policija v Kotoru je okrožnico vrnila z vprašanjem: »Kje je hrvaška okrožnica?« To je pa smatrala reška policijska oblast za največji zločin in je ovadila kotorsko policijo državnemu pravdnictvu v Zadru, češ, da zavlakuje politiko v službo. Upajmo, da kmalu pride čas, ko kaj takega tudi v reškem gnezdu ne bo več mogoče.

— **Štrajk v Opatiji.** V Opatiji je začelo preteklo nedeljo zjutraj štrajkati vseh 60 uslužbencev električne železnice. Kakor znano so začeli uslužbenci že pred štirinajstimi dnevi štrajkati, a takrat jim je ravnateljstvo ugodilo, da jim z 2. septembrom poviša plače. Toda 2. september je prišel, za uslužbence pa se nihče ni zmenil. Kaj zahtevajo uslužbenci? Znano je, kako drago je življenje v Opatiji. Štrajkujoči zahtevajo od ravnateljstva: za sprevodnike 90 K mesečne plače, t. j. 3 K na dan, za voznike 105 do 110 K mesečne plače, t. j. 3 K 60 h na dan, in za profesionaliste povišanje 1 K na dan. Dalje zahtevajo uslužbenci, da se omeje nepostavna kaznovanja, istotako se zahteva od ravnateljstva, da človeško ravnaajo z uslužbenci. Žene uslužbencev naj imajo na električni železnici prosto vožnjo. — Kot razvidno so zahteve jako zmerne. Upamo, da bo ravnateljstvo ugodilo njihovim zahtevam, kajti ako ne bo, bo škoda samo na strani podjetja.

— **K nemški šoli na Rodinah pri Črnomlju.** Prejeli smo in priobčujemo: — Slavno uredništvo »Slovenca«! Z ozirom na notico Vašega cenjenega lista z dne 18. julija t. l., da »Nemški viteški red hoče prodati slovensko zemljo v nemškutarške namene«, prosim, da blagovolite sprejeti sledeči popravek: Po vsestranski informaciji izjavljam v imenu nemškega viteškega reda: 1. Ni res, da hoče nemški viteški red prodati slovensko zemljo v nemškutarške namene, ker mu doslej nihče, tudi ne nemški šuiferajn, take ponudbe ni storil, kakor tudi nemški viteški red nobenemu v takšne namene ničesar ni ponudil. 2. Konsekventno torej ni res, da bo v Rodinah pri Črnomlju na redovnih tleh zrastle nemška šuiferajnska šola. Z odličnim spoštovanjem P. Bernard Polak, predstojnik konventa nemškega viteškega reda. — V Ljubljani, 5. kimovca 1909.

— **Izpraznjena srednješolska mesta.** Od 2. do 5. septembra so bile razpisane sledeče celoletne suplature: Ljubljana (uč., M., Nl., Pedag., 10. IX.), Dunaj I. (Fr. Josip. real. gimn., L. Fr. in Ng. m. Nl., 12. IX.), Dunaj I. (r., D. Fr., 13. IX.), Dunaj (Sophien g., L. Gr., 12. IX.), Solnograd (r., M. Geom., 12. IX.), Asch (g., L. Gr., 10. IX.), Brno (H. g., L. Gr. in H. d., 15. IX.), Bielitz (r., H., M., Nl., M. Geom., 10. IX.). — Kratice in znaki kakor navadno. Prošnje za suplature se pošljejo ravnateljstvu dotičnega zavoda.

— **Šolske in učiteljske vesti.** Absolutni učiteljski kandidat Josip Gorišek je imenovan suplentom na meščanski šoli v Po-

stojni. Dosedanja radovoljka na c. kr. rudniški šoli v Idriji Pia pl. Koschin je postala pomožna učiteljica na isti šoli. Začasna učiteljica Gabrijela Azman pride kot taka v Postojno. Izprašana učiteljska kandidatinja Zora Bežek in Pavla Marinko sta postali radovoljki na Viču pri Ljubljani. Adela Christof pa v Planini. Začasna učiteljica Vida Vrezec pride kot taka na Studenc pri Krškem. Za časnega učitelja v Smihelu pri Novem mestu je imenovan dosedanja začasni učitelj v Stopičah Karol Perko, za časno učiteljico v Št. Janžu pa dosedanja začasna učiteljica na Kalu Matilda Jager.

— **Umrí** je v Trstu Dragotin Schmitt, vodja težakov na južni železnici.

— **Poročil se je** v Trstu g. Josip Šorn, uradnik v pisarni g. dr. Rybača z gđno Marijo Gregoričevno.

Na Vačah pri Litlji je bil predvčerajšnjem izvoljen krajnim šolskim predsednikom vrl pristaš S. L. S. gospod Tit Strmjan, posestnik na Mačkovcu.

— **Nesrečni padec.** 75 let stari delavec Matevž Benedičič iz Železnikov je več let dnuaril pri posestniku Franciški Gartner v Česnjici. Svoje ležišče je imel nad hlevom. Starček je izpil v Železnikih pol litra vina in ko se je podal na svoje ležišče padel je skozi odprto lino tri metre globoko v skedenj ter se ubil. Drugo jutro našla ga je gospodinja mrtvega.

— **Vlom v cerkev.** V noči od 3. na 4. septembra je zločinec skozi zakristijska vrata vlomil v podružno cerkev sv. Agate na pokopališču župnije Sv. Helene. Odnesel je srebrn kelih s pateno. Doslej ni sledu o storilcu.

Ljubljanske novice.

Ij Izlet poljski v Ljubljano, katerega priredi akademični krožek ljubiteljev klasične drame. »Akademični umetniški krožek ljubiteljev klasične drame« obstoji že dalje časa v Krakovu na Jagelanskem vseučilišču, za namen si je postavilo podpirati in razširjati ljubezen klasičnemu slovstvu in vpriparjati na odru najlepša dela njegova. Visoko je dvigalo vedno zastavo klasicizma, a njegove etape so bile vsakoletne predstave, katere so vpriparjale sile našega krožka na krakovskem odru. Vprizorilo se je celo vrsto klasičnih umotvorov, kakor »Kyklop« Evripida, »Trojčke« Plauta, »Žabe«, »Ptice« Aristofanesa, »Odip kralj«, »Odip na Kolonosu« itd. V zadnjem času je vprizorilo pri priliki stoletnice Nikolaja Reja iz Naglovic »Iz kmeta kralji«, Petra Baryke, da bi potegnili iz prahu pozabljenosti zaklade davnih poljskih umotvorov, leto pozneje pa »Dvor kraljeviča Vladislava« od Jožefa Šujskega, zgodovinsko šaloigro zasnovano na podlagi spominov Jurja Osolinskega, ki nam podaja podrobnosti o dogodkih v taboru pod Wiazmo. Bilo je leta 1611. v času vojne z Moskvo. Pod Wiazmo se je razložil poljski tabor in načeloval mu je veliki hetman Karol Hotkevič. V tem taboru se nahaja v lastnem šotoru kraljevič Vladislav sin Sigmunda III. poljskega kralja. Na strani mu stoje tovariši iz prvih poljskih rodbin na primer Jurij Osolinski, Jakob Sobieski, Adam Kazanenski. Kraljevič čuti v sebi orlov polet, dviga ga koprnjenje po slavi, hotel bi delati na lastno roko in se iztrgati iz roke strogega hetmana, ki se ne ozira na nobeno dostojanstvo in rod ampak vzdržuje strogo vlado in zahteva od vseh strogo pokorščino. Ta hetmanova odločnost je vzrok, da pripisuje kraljevič njemu grajalna pisma, katera dobiva od očeta. Na odru vidimo celo vrsto nesporazumljenj, kraljevič sumniči svoje tovariše, da ga zasledujejo in intrigirajo proti njemu in delajo sporazumno s hetmanom. Iz teh nesporazumljenj nastane grozen vihar, ki se malodane konča z uporom proti hetmanu zoper domovino. K sreči se je posrečilo Kazanovskemu, da je zasačil vohuna; to je bil neki Truzia, hinavec in ničvrednež, ki je da bi si pridobil naklonjenost kralja nevede, kaj kraljevič doma počenja, poročal, da se zabava z nevredno družbo in mu ni mar za domovino. Ko so odkrili vohuna in izdajalca in dospel Novodvorski, naredil slogo med kraljevičem in hetmanom in Poljaki so vzeli Wiazmo.

Ij Nevaren pik muhe. V nedeljo je muha pičila na roko gđno Marico Lončarič, hčerko velepodjetnika g. Lončariča. Včeraj je roka nakrat nevarno otekla, pojavilo se je zastrupljenje krvi. Gospodično so takoj odpeljali v Leonišče, kjer je bila operirana in tako pravočasno rešena.

Ij Nov hote. Pasarski mojster g. Leopold Tratnik namerava svojo hišo na sv. Petra cesti preurediti v hotel z meščansko postrežbo.

Ij Za skladiščnika v novi mestni zastavljavnici hoče župan Hribar imenovati predsednika narodno hirajoče delavske organizacije Juvana. Za zastavljavnico ima Hribar nakrat dovolj domačih moči.

Ij »Slovenske filharmonije« redni občni zbor vrši se letos dne 15. septembra ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Ilirija«.

Kolodvorske ulice, in sicer s sledečim sporedom: 1. Nagovor predsednika, 2. poročilo tajnika, 3. poročilo blagajnika, 4. poročilo revizorjev, 5. bodoči proračun, 6. volitev novega odbora, 7. slučajnosti.

Ij **Musica sacra**. Jutri na Mali Šmaredi bo pri veliki maši ob 10. uri izvajalo stolnici sledeče: Missa Loretta, zl. A. Rihovsky, Graduale »Benedicta et venerabilis es«, zl. Kirms in Rampis, ofertorij Beata es, Virgo Maria, zl. Ant. Foerster.

Ij **Porotne obravnave** so bile včeraj končane. V zadevi Antona Apiha so bili porotniki prepričani, da obdolženec nameraval Franceta Debelaka težko poškodovati, marveč da mu je hotel, kakor je obdolženec sam trdil, le klobuk, katerega mu je Debelak vzel, zbiti z glave, a je pri tem Debelaka smrtno zadel na glavi. V tem smislu stavljeno vprašanje so porotniki potrdili in sodišče je obsodilo Apiha radi pregreška zoper varnost življenja na štiri mesece ostrega zapore.

Ij **Grafična razstava** bo od 12. do 19. septembra t. l. v dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani. Razstavljene bodo umetne reprodukcije slik, umetna tiskarska dela in akcidence, izvedene po najnovšem načinu. Odprta bo od 9. ure dopoldne do 6. ure zvečer brez presledka.

Ij **Od abstinenta**. Ker je jutri praznik, je redna seja »Abstinenta« v četrtek, dne 9. t. m. zvečer ob navadni uri v Unionu.

Ij **Vsi somišljeniki, vse somišljenice v Ljubljani**, ki so večši kakega glasbila, naj blagohotno takoj pošljejo svoj naslov uredništvu »Slovenca«.

Ij **Umrli so**: Makso Krasnik, pivovarjev sin, 6 mes. — Marija Jerina, čevljarjeva žena, 63 let, Križevniška ulica 8. — Marija Horvat, posestnikova hči, 14 dni. — Henrik Umek, gostač, 70 let. — Karolina Poje, sirota, 7 let. — Josip Oblak, posestnik, 50 let. — Ivan Bolha, posestnikov sin, 16 let.

Ij **Predvčerašnjim (v nedeljo) je bilo vse v travnikih**. Čez dolgo je solnce vendar zopet pokazalo svoje lice in ljudje, ki so se z otavo že nad tedenski ubijali, so z veseljem hiteli sušiti. Dan je bil zelo ugoden in na večer se je marsikdo lahko pohvalil, da jo je že toliko posušil, da se lahko spravi pod streho ali vsaj v kopice. Danes hite kositi, da ne zamude ugodnega vremena.

Ij **Mladi uzmovič**. Pred par dnevi sta dva mlada fanta ukradla neki mlekarici z vozička na Cesarja Jožefa cesti tri litre mleka in zbežala v smeri proti »Narodnemu domu«. Ko je bila pozneje na Sv. Petra cesti, je večjega srečala in ga pokazala stražniku, da ga je aretoval. Mlajši pa, ki je bil zaradi tatvine že predkaznovan in sedaj ušel svojemu čevljarškemu mojstru, je bil zasačen pri justični palači. Dognali so, da sta ta dva še v družbi nekega tretjega po mestu in po šiški po hišah beračila, zraven pa kradla, kar jima je prišlo pod roke. Oba so izročili okrajnemu sodišču.

Ij **Nesreča**. V nedeljo je pripeljal v deželno bolnišnico hlapec zidarskega mojstra Matevža Iskro iz Kamnika Valentin Štrukelj neko žensko. Ko se je vračal po Dunajski cesti proti domu, mu pride v obližju topničarske vojašnice nasproti nek avtomobil, katerega se je konj vstrašil ter se splašil. Štrukelj je padel na tla in ga je konj vlekli z vozom vred kakih 50 korakov za seboj. Pri tem so se konju potrgala pri vpregi jermena ter se je zlomilo oje pri vozu, s katerim je konj zdiral po polju in ga še dosedaj niso dobili. Hlapec je obležal na kraju nesreče. Nek mimoidoči gospod, ki je cel slučaj videl, je telefoniral po rešilni voz, s katerim so Štruklja prepeljali v deželno bolnico. Konj je vreden 700 K.

Ij **Več sto puranov** so prignali s Hrvaškega te dni na ljubljanski trg. Žival je lepo razvita samo zelo medla, toda pri primerni hrani bi se lahko prav dobro odebelila. Cena ravno ni pretirana, ker stane komad 3 do 8 kron, kakor je žival velika.

Razne stvari.

Aretacije Poljakov. Iz Mincka javljajo, da so ondi aretirani mnogi ugledni Poljaki. Vzrok aretacijam je neznan.

Nov vulkan na Javi. »Daily Telegraph« poroča, da je ognjenik Smerasco na Javi zopet pričel delovati in je uničil mnogo selišč. Ob enem pa je v pokrajini Desuče morje izstopilo in poplavlilo in uničilo velik del ozemlja. Ker sta oba kraja blizu skupaj se domneva, da je vulkanov izbruh spremljal potres.

Policijsko asistentinjo je nastavilo dunajsko policijsko predsedništvo za oddelek: Mladinska oskrb. Posredovala bo v vseh slučajih mučenja in beračenja otrok ter vršila poizvedbe v vseh zadevah mladinske oskrbe. Spremljeval jo bo eventualno policijski uradnik. Imela bo posvetovalni glas povsod, kjer se gre za postopanje z mladostnimi osebami, tako tudi pred mladinskim senatom in v pravno-uradnem policijskem delokrogu.

Zopet velike povodnji v Meksiki. Povodnji v Meksiki so se obnovile. V Tuli

je voda odnesla 300 hiš, mnogo ljudi je utonilo.

Mesto gori. Iz New Yorka brzojavljajo: Mesto Bonita v Hondurasu gori. Več sto ljudi je izgubilo življenje v ognju.

Docent za psihiatrijo na vseučilišču Kristijaniji je postala gospa dr. Ragna Vogt. Obenem ji je norveško naučno ministrstvo izročilo novoustanovljeno službo psihiatričnega konsumenta na svojem oddelku.

NAMERAVAN ATENTAT NA CARJA V DARDANELAH.

V Carigradu je 13 ruskih anarhistov, ki nameravajo atentat na carja.

V Moskvi je aretiran sin nekega generala in več njegovih prijateljev.

Telefonska in brzojavna poročila.

BIENERTHOVE KONFERENCE.

Dunaj, 7. septembra. Bienenrth je danes konferiral z voditelji nemških meščanskih strank. Odločitve v teh konferencah ne bo, ker so nemški poslanci sklenili prepuštili odločitev celotnemu zborovanju nemških poslancev iz Češke. S češkimi poslanci bo Bienenrth jutri konferiral.

Praga, 7. septembra. Glasilo Kramarovo »Den« poroča, da so člani konservativnega veleposestva včeraj svetovali Bienenrthu, naj češkega deželnega zbora ne skliče, ako Nemci prej ne opuste obstrukcije, ker bi sicer v Pragi lahko nastali resni nemiri. V političnih krogih se boje, da bodo Nemci sedaj vse svoje sile koncentrirali za uveljavljanje lex Kolisko.

IZJAVA STAPINSKEGA.

Dunaj, 7. septembra. V listu »Gazeta Powszeczna« je objavil vodja poljske ljudske stranke in podpredsednik poljskega kluba poslanec Stapinski članek, v katerem odločno demantira glasove, češ, da bi se on bil pomiril s finančnim ministrom dr. pl. Bilinskim. Stapinski kritizira v svojem članku postopanje vlade ter trdi, da njegova stranka ni imela razloga, da bi spremenila svoje stališče nasproti sedanjim vladi, s katero ni možno skupno delovanje.

NOVA BANKA V VARSTVO NEMCEV.

Tešin, 7. septembra. Zveza Nemcev na Češkem je sklenila, da ustanovi nemško deželno in obrtno banko v varstvo nemških posestev in obrtnega stanu na Češkem.

WEKERLOVA DEMISIJA.

Budimpešta, 7. septembra. Wekerle bo definitivno demisioniral 21. septembra še predno se sestane ogrski državni zbor.

PRESTOLONASLEDNIKOVA IZJAVA.

Budimpešta, 7. septembra. »Pesti Hirlap« objavlja neko izjavo prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Baje je Franc Ferdinand dejal: Jaz nisem sovražnik Ogrske in Ogrov, ker sem prepričan, da je ogrski narod ena najzvestejših opor monarhije in prestola. Jaz sem prepričan in zvest katoličan, kar pa me ne ovira, da sem vsem konfesijam pravičen. Konfesijske zadeve ne bodo v moji politiki igrala nobene vloge. Jaz se bom le prizadeval ohraniti moč monarhije. Zlasti dve točki sta, ki jih trdno držim: 1. enotna armada, in 2. skupna banka, ker je ravno ta največjega pomena za dualistiško monarhijo. — Ni izključeno, da je ta izjava le ogrska raca.

NESREČA PRI FRANCOSKIH VOJAŠKIH VAJAH.

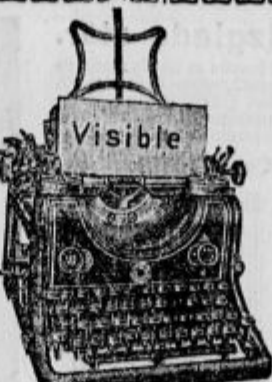
Paiz, 6. septembra. Iz Moullensa, kjer ima 6. in 8. konjeniška divizija svoje vaje, se poroča, da je pri ataki popadalo veliko jezdecev v jarke, ki so bili le slabo pokriti z vejicami. Več kot dvajset vojakov so prepeljali v bolnišnico v Moullens.

»ZEPPELIN III.« V FRANKOBRODU.

Frankfurt, 7. septembra. »Zeppelin III.« bo v soboto odplul iz Friedrichshafna in bo v nedeljo zjutraj došel v Frankobrod. »Zeppelin III.« bo ostal najmanj 14 dni na zrakoplovni razstavi ter bo otvoril celo vrsto vzletov.

COOKOV TEKMEC.

New York, 7. septembra. Preiskovalec severnega tečaja Peary je iz Indian Marbourga radio-telegrafskim putem preko rta Raya na New Fundland poslal brzojavko, da je 6. aprila dosegel severni tečaj, kjer je razvil ameriško zastavo in da ondi nobene sledi ni našel od Cooka.

Brzo-samopisnica s popolnoma vidno pisavo

STOEWER-Rekord

je vrhunec moderne tehnike na polju pisalnih strojev.

Do 14 udarcev na sekundo. — Do 20 prevdarnih kopij. — Najlažji in najbolj miren udar tipk. — Priprava za dvojnobarvni trak, tabulator in še 60 drugih vrlin.

Edina popolna slovenska klavijatura.

V lastnem interesu naj nihče ne kupi poprej druge samopisnice, predno si ni ogledal STOEWER-Rekorda. — Zadostuje samo, da primerjate ta stroj z drugimi, in nehoti pridete do zaključka, da je Stoewer-Rekord zбоk svojih vrlin, ki jih ima **pred vsemi** drugimi, najboljši. Prepusti se brezplačno na poskušnjo.

Ugodna plačila na obroke. **Glavno zastopstvo STOEWER za Kranjsko in Hrvaško** Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/I. (doslej Mestni trg 8.)

Naročajte „Slovenca“!

Meteorologično poročilo.

Višina n morjem 306 2 m, sred. zračni tlak 736 0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
6	9. zveč.	736 5	12 5	sl. szah.	jasno	0 0
7	7. zjut.	36 3	6 6	sl. jvzh.	soparno	
	2. pop.	34 2	19 3	sl. svzh.	jasno	
Srednja včerašnja temp. 15 1°, norm. 16 2°.						

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 2. septembra.

Pšenica za oktober	13 43
Pšenica za maj 1910	13 62
Rž za oktober 1. 1909.	9 43
Oves za oktober	9 33
Koruza za september 1909	7 10
Koruza za maj 1. 1910	7 18
Efektiv: — — —	

Ugodna prilika!

Havličkovo platno

1 kos 13 m dolga 82 cm

R 1030 — **R 1320**

rjuh — **podbradeč.**

V. J. Ravnikar & družina

Naročite takoj!

Letnik

2358

1910

naše „Družinske pratike“

e ravno kar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v »Katoliški bukvarni«, prodajalni »Katol. tisk. društva«, dalje v trgovinah Ant. Krisper, Vaso Petricić in Iv. Korencan; v Trstu: prodajalna »Katol. tisk. društva«, v Celju: Zvezna trgovina.

Cena komadu 24 vin., po pošti 10 vin. več. Zahtevajte jo povsod in ne dajte si vsiljevati drugih pratik!

2489
Zahvala.
1-1

Srčno se zahvaljujemo vsem častitim gospodom duhovnikom, prijateljem in znancom, ki so od daleč in blizu prišli k pogrebu. Hvala vsem domačim faranom in pevcem. Sploh vsem, ki so kakorkoli pripomogli k tako lepemu pogrebu našega ljubljene **Karola**.

Sv. Križ pri Litiji, 6. septembra 1909

Rodbina Miklavčičeva.

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :**Franckovem**: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

al. Zaga V. Y 1162, 5-9 I. V.

Dr. Iv. Jenko

zopet ordinuje.

2464 2-1

Gospodarsko društvo
v Bermu p. Pazin, Istra
posreduje brezplačno pri prodaji ~~vse~~ svojih udov. Cena je nizka. Vino je bele, rdeče in črne boje; kakovost izborna. 623 (3)

DIJAKINJE

sprejme na stanovanje in hrano **Helena Barbič**, Ljubljana, Breg štev. 20 I. nadstropje. 2485 3-1

Carl Kronsteiner-jeve
trpežne, patentirane apnene

façadne barve

v 50 vrstah od 24 v kg naprej.

Ze desetletja dobro preizkušene in so prekosile vsa ponarejanja. — Edino sredstvo za pleskanje za façade, ki so bile že pobarvane. 978 12-1

ki se dajo umiti in teži, torej nepotrebno pleskanje z drugo barvo, trde kot email, uporabne pomešane samo z mrzlo vodo. Antiseptičke, proste strupa, luknjicave. Idealni plesk za notranje prostore, lesene zgradbe: kot kolibe, paviljone, ograje itd. Dobiva se v vseh vrstah, otroški za m² 5 vin. Cenik in prospekte zastonj in prosto.

CARL KRONSTEINER, Dunaj III, Hauptstrasse 120.
Zaloga: **Brata Eberl**, tovarna oljnatih barv, lakov in firnežev, Ljubljana, Miklošičeva c 6.

Dve leti staro **opravo**
za špecerijsko in manufakturno trgovino
proda vsled opustitve trgovine po nizki ceni
Ant. Čebulj, posestnik, Jesenice, (Gorenj).

Za šport
in promet.

Zaloga koles

Puch, (Styria), Globus,
Regent in drugih specialnih
znamk ter posameznih delov.

Izposojevanje koles
prejem koles za emigriranje,
: poniklanje ter popravlila :
solidno in cenno.

Karol Čamernik

Ljubljana, Dunajska c. št. 9.

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobo-
čistil. sred-
stvo

Seydlin

Izdovatelj
O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul 7

Dobi
se
povsod

Porabljeno pohištvo

in nov električni klavir se prodaja

po ceni. Klavir je ugodna prilika za go-
stilničarje! Naslov pove uredništvo
„Slovenca“ 484 52—1

H. Volk, kemična pralnica
Šoštanj, Štajersko

se priporoča za snazhenje vsako-
vrstnih oblek itd. Cene primerno
nizke. Delo solidno in se tekom tedna izvrši.

Sprejemalnica za Ljubljano pri I. Magdiču,
krojaču, Miklošičeva cesta 10.
860 30—1

**Ravnokar so izšle nove dvo-
stranske slovenske plošče!**

Cena 4— krone
in po 2 K 50 v.
Velika zaloga
gramofonov od
25 kron naprej.
Dobi se tudi na
mesečne obroke.
Zato zahtevajte
tako brezplačno
cenike gramofonov
in raznih plošč.

Fr. P. Zajec urar in optik
Ljubljana, Starl trg 26

8 malih in velikih hiš

med katerimi se nahajajo 3 dobre gostilne,
se prodaja po nizki ceni. Pojasnila se dobe
v restavraciji pri „Zvezdi“, Spodnja
Šiška šte. 22. 2476 4—1

Kdor je siv, izgleda star.

Izborno, zamenljivo neškodljivo barvilo za lase in brado sta
1. Vitek-ov „Immerjung“, rdečk. ružave in črne barve.
Barva takoj in trpežno, 1 kart. K 4—
2. Vitek-ov „Nucin“, enojna steklenica K 1—, Ti barvili
sta tisočkrat preizkušeni. Edino pristni iz kem. laboratorija

FR. VITEK & Co. PRAGA. 1024

Pred uporabo.

Po uporabi.

Zahtevajte le Vitekove izdelke in odklanj. odločno vse drugo.
Dobi se pri: Ant. Kancu, T. Menclgerju, Ljubljana.

Služba organista in cerkvenika

se razpisuje v Čemšeniku. Plača (v buri,
darilih in štolnini) skupno okoli 600 kron
in prosto stanovanje z vrtom. Nastop lahko
tako ali vsaj s 1. oktobrom t. l. Prošnja na
župni urad v Čemšeniku. 2427 3—1

Več čevlj. pomočnikov

2475 sprejme 3—1

Anton Štirn, čevlj. mojster, Sp. Šiška.

2 dijaka

se sprejmeta na hrano in stanovanje. Poizve
se: Kongresni trg šte. 5, pritličje, 1 vrata.
2453 3—1

Nad 25 let dobro idoča

PEKARIJA

v lepem kraju na Gorenjskem, kjer
je tudi letovišče in pride tudi 800
do 1000 tujcev na leto, se da takoj
pod zelo ugodnimi pogoji v najem.
Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod
„Pekarija“. 2365 (1)

DRVA.

Slav. občinstvu naznanjam, da se od danes
naprej dobivajo 2404 8—1

lepa, suha bukova drva za kurjavo
po 22 do 24 palcev dolga, od pol sežnja naprej v
vsaki množini. Za cenj. naročila se vljudno priporoča
Karl Meglič, Ljubljana, Emonška cesta 2, v Jakopičevi hiši.

Oznanilo.

Ivan Šuštršč starejši iz Semiča št. 13
proda prostovoljno 2485 1

hišo

v Semiču št. 7. V tej hiši je prodajalna, z
mešanim blagom in ima 6 sob, ter 2 skla-
dišči. V tej hiši je trafika in se prodaja
tudi smodnik. Proda tudi vse blago, ki se
v prodajalni nahaja. Stara trgovinska hiša
je pred cerkvijo in je v nji prodajalna že
60 let. Kdor želi kupiti, izve ceno pri njem.

Službe išče kuharica kot gospodinja

pridna, poštna, z dobrimi spričevali, gre tudi
k otrokom. Nastop lahko že 15. septembra.
Ponudbe na upravo „Slovenca“ pod šifro:
„Gospodinja“. 2452 3—1

2482 1—1

Razglas

c. kr. moškega in ženskega učiteljišča v Ljubljani.

A. Vpisovanje v I. razred deške, oziroma dekliške vadnice in v otroški vrtec je v
forek, dne 14. septembra, od 8. do 10. ure, v II., III. in IV. razred obeh vadnic v če-
rtek, dne 16. septembra, od 8. do 10. ure v dotičnih učnih sobah.

B. V začetku šolskega leta 1909/10 ne bo sprejemnega izpita za prvi letnik žen-
skega učiteljišča. Prosilci, ki bi se utegnili javiti za sprejem v prvi letnik moškega učite-
ljišča, naj se zglase v sredo, dne 15. septembra ob osmih.

C. Gojenci in gojenke, ki so bili sprejeti meseca julija v prvi letnik in dozdanji
gojenci II., III. in IV. letnika se zglase v četrtek, dne 16. septembra, in sicer gojenci
ob 8. uri, gojenke ob 3. uri. Ponavljalni izpiti so v četrtek, 16. in v petek, 17. septembra.

Na žensko učiteljišče se gojenke na novo ne sprejemajo, ker ni prostora. Šolsko
leto 1909/10 se prične v soboto, dne 18. septembra, s slovesno sveto mašo.

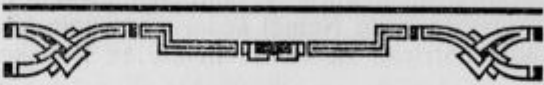
Ravnateljstvo c. kr. moškega in ženskega učiteljišča v Ljubljani,
dne 25. avgusta 1909.

Sprejme se več gospodov na
hrano in stanovanje

event. se odda po jako nizki ceni eni ali
več družinam brez otrok

več sob z vso opravo

ali tudi brez opreme. Vinko Orešnik,
restavrat v hotelu „Vega“, Sp. Šiška.
2460 3—1

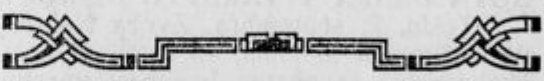

Išče se

Barbara Žitnik

rojena Kamenšek. Pred 8 meseci je bi-
vala na 194 Bakon Str. Ober Disteln. P. Re-
klinghausen, Vestfalsko, Nemčija.

Za njen naslov bi rad zvedel njen so-
prog: **Zorko Žitnik**, Box 257 Chisholm
Minn. U. S. A. 2420 3—1

Sode

več vrst, majhne in velike, stare in
nove, ima na prodaj 2451 (3—1)

I. Buggenig

sodar Ljubljana, Cesta na Rudolf. želez. 5.

C. kr. tobačna tovarna.

Št. 4136/09.

Razglas.

2440 3—1

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje v svrhu dobave potrebnih mehkih in
trdih desek, obročev, bukovih in hrastovih sodov, premoga in koksa za leto 1910. ozir.
1911. konkurenčno razpravo.

Pismene ponudbe, vsaka pola kolekovana s kolekom 1 K in s pobotnico, ki znaša
10% od zaslužka za leto 1910, vložnega pri kaki c. kr. blagajni in napisom na vnanji
strani ovitka: „Ponudba za dobavo k št. 4136 ex 1909“, morajo se doposlati
podpisani c. kr. tobačni tovarni najkasneje do 28. septembra 1909 do 11 ure dopoldne.
Za leto 1910. potrebovale se bodo sledeče množine:

4 m dolge, 14 mm debele mehke deske, okoli 73.000 kosov.

4 m dolge 20 mm debele mehke deske, okoli 13.000 kosov.

200 kosov 4 m dolgih, 26 mm debelih, 316 mm širokih mehkih desek

100 „ 4 m „ 33 mm „ 316 mm „ „ „

100 „ 4 m „ 40 mm „ 316 mm „ „ „

2 m³ 2 m dolgih, 26 mm debelih bukovih desek

155.000 kosov leskovih malih obročev, 2-5 m dolgih v butarah po 100 kosov,

300 kosov bukovih sodov á 2 hl.

100 „ hrastovih sodov á 1 hl.

26.000 meterskih stotov premoga.

500 „ „ koksa.

Množine potrebne za leto 1911., katere bodo primeroma iste kakor za leto 1910.,
naznanile se bodo event. ponudnikom pred potekom leta 1910.

Ljubljana, dne 31. avgusta 1909.

Hlaváček.

Odvetnik dr. Karol Šturm

2481 vljudno naznanja, da je 3—1

otvoril odvetniško pisarno v Črnomlju.

Puntigamska pivnica, Sv. Petra c. 47

priporoča izborni kraški teran, Čolaričev cviček bel in rdeč iz Dre-
novca. Priznana puntigamsko marčno pivo.

Jutri v sredo se bo otvorila vinska klet

v kateri se bode točilo izborno istrsko vino, belo in rdeče po 56 v. liter.
Za izborno in ceno kuhinjo je dobro preskrbljeno. Sprejme se več gospo-
dičen v kuharski pouk, katere lahko dobivajo tudi hrano.

Marija Rozman, restavratorka.

2484 3—1

Naznanilo preselitve gostilne!

Svojim častitim gostom naznanjam, da sem se **pre-selila** s Sv. Jakoba trga na Francovo nabrežje št. 15.

Zahvaljujem se čast. gostom za dosedanja obiska ter se priporočam tudi nadalje

Nežika Kralj.

Sodi

295 1-1
prav močni za vino pripravljani, eden del od žganja, v obsegu

od litrov 56-70 od litrov 180-250
100-120 250-450
120-180 500-700

nadalje sodi z vraticami od 800, 900, 1100, 1200, 1500, 1800, 4000 in 5000 litrov se dobijo prav po nizki ceni v Ljubljani, poleg pri tvrdki **M. Rosner & Co.** Kosler, pivovarne.

Dijak

nižjih razredov sprejme na stanovanje in hrano. Cena po dogovoru. Naslov pove uprava 'Slovenca'.
2448 2-1

Mesarski vajenec

Krepak deček, poštenih starih, se sprejme za mesarskega vajenca. Kje, pove upravnštvo 'Slovenca'.
2339 (1)

Redka prilika.

Nakupil sem od pogorele tovarne celo zalogo nekoliko skvarjenih težkih flanelovih odej najnovejših vzorcev, na katerih je opaziti docela neznatne, komaj vidne madeže od vode, in jih pošiljam 3 komade za 9 kron na izbiro. Odeje so primerne za vsako boljše gospodinjstvo za pokrivanje postelj in oseb ter so zelo 2474 tople in mehke. (3-1)

ANTON BEKERA odsluženi c. kr. nadzornik finan. straže, Nachod, učka.

Poštenega in pridnega kočijaža

od 24. do 36. let starega, neoženjenega, za prevoz trgovskega blaga s kolo dvora, sprejme takoj v službo **KAROL ŠIŠKO-VIČ**, trgovec v Černikalu pri Trstu.
2453 Plača po dogovoru. (2-1)

„GLASBENA MATICA“ V LJUBLJANI.

Vpisovanje v glasbeno šolo

se bo vršilo dne 14., 15. in 16. septembra dopoldne od 9. do 12. in popoldne od 3. do 6. ure v društveni hiši, Vegova ulica 5.

Redni pouk se prične 18. septembra.

2436 3-1

Pogoji vzprejema: 1. Društvenina staršev 4 K na leto, za kar dobijo muzikalije brezplačno; 2. Vpisnina za vsakega učenca 2 K; 3. ukovina: a) za klavir, violino, violo, violončelo, kontrabas, flauto, klarinet, oboe, fagot, rog, trobento, pozavno ali harfo po 4 K na mesec; b) za solopetje po 8 K na mesec; c) za teorijo in zborovo petje v šolskem zboru po 2 K na pol leta; d) za zborovo petje v dijaškem zboru po 1 K na pol leta; e) za pripravljani tečaj zborovega petja odraslih po 2 K na mesec; f) za harmonijo po 2, odnosno 1 K na mesec; g) za kontrapunkt in kompozicijo po 4 K na mesec; h) za glasbeno zgodovino po dogovoru; h) za ensembleske vaje po 1 K na pol leta.

Odbor „Glasbene Matice“.

Prost ogled!

Do 15. septembra t. l. prodaja pod ceno. Več vrst platnenega blaga, prtov, prtičev, žepnih robcev, kravat, švicarskih vezil, nogavic in perila.

Prilika je zelo ugodna samo proti takojšnjemu plačilu.

Anton Šarc, Sv. Petra cesta 8
izdelovanje perila in oprem za neveste.

1767 1

Bolehajoči na pljučih in v vratu, astmatiki in bolni v grlu!

Kdor se hoče za vedno znebiti bolezni na pljučih ali v grlu, bodisi se tako trdovratna, ali astma, če je še tako zastarala in dozdnevno neozdravljiva, naj se obrne na **A. Wolffsky-ja v Berlinu, N., Weissenburgerstraße 79.** Tisoči zahvalnic je zadostno jamstvo za veliko zdravilno moč enega zdravljenja. Brošura zastoj.
2400 10-1

Sodi na prodaj.

Novi in rabljeni transportni in skladiščni sodi razne velikosti za vino, žganje, se dobe najceneje po ugodn. plačl. pogoji, tudi komisijska zaloga, pri **Schwarz & Fabian, Budapest VII. Erzsébetkörút 35, Telefon 116-27.** Najcenejši vir za producente in razprodajalce. Posredovalci se honorirajo! 2574 6-1

DIJAKE

le iz boljših družin, sprejema se v deški zavod, pod vodstvom izkušenega šolnika. Informacije daje vodstvo zavoda, Cesta na Rožnik, vila Jerin.
2407 5-1

Sprejem takoj izvežbanega, zanesljivega, strogega in treznega

HIŠNIKA

oziroma hišnega oskrbnika

za **Predovičevo selo.** Natančneje se poizve v pisarni **Elije Predoviča, Ambrožev trg, št. 7.**
2422 3-1

Največja izbira je samo v „Angleškem skladišču oblek“

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

čez 3000 kom. jesenske in zimske obleke za gospode in dečke od K 10.— višje, čez 1000 kom. površnikov in raglanov od K 12.— višje, čez 3000 pelerin od K 8.— višje, čez 15.000 kom. najnovejše konfekcije za dame in deklice kakor jopice, paletoti, mantilje, pelerine, kostume, krila in bluze.

2458 3-1

O. Bernatovič.

Centralna kurjava in prezračevanje

vseh sestavov,

železne konstrukcije sreh, mostov in drugo izvršuje

tovarna na stroje

Jan Štětka

Praha, Král. Vínohrady

Fričova ulice št. 892.

Gradnja železn. cvetličnjakov, tudi kurjava dotičnih s toplo vodo.
2449 13-1

Stožna kurjava za stanovanja z 2, 4 do 6 sobami.

Novost:

Patentni razpraševalci.

Dva pomočnika

dobro izurjena za veliko delo sprejme takoj **Anton Čebulj, krojaški mojster, Jesenice, Gorenjsko.**
2406 3-1

Dež. lekarna pri „Mariji pomagaj“

M. Leustek

Ljubljana, Resljeva c. 1

zraven cesarja Franc Jožefovega jubil. mostu priporoča ob sedanjem času za jemanje najbolj pripravno pristno, čisto in sveže

Dorševo med. ribje olje ugod. okusa, lahkoprebavljivo. Mala steklenica 1 K, večja 2 K.

Nadalje zaradi svojega izbor. učinka znano

Tanno = chinin tinktura za lase, katera okrepuje lasišče in preprečuje izpadanje las. — Cena steklenici z rabilnim navodom 1 K. 2700

Slovita Melusine ustna in zobna

voda deluje izborno proti zobobolu in gnjilobi zob, utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust. — Steklenica 1 K.

Zaloga vseh preizkušenih domačih zdravil, katera se priporočajo po raznih časopisih in cenikih. **Med. Cognac, Malaga, ruma itd. razpošilja po pošti vsak dan dvakrat.**

NAZNANILO.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da bom tekom tega leta odprl v Ljubljani

tehnično pisarno.

Tu bom izdeloval vsakovrstne načrte za javne in privatne stavbe. Sprejemal bom tehnična in vsa v stavbinsko stroko spadajoča dela. Sklicujem se pri tej priliki na nešteto javne in zasebne stavbe, ki sem jih v zadnji dobi zgradil v največjo zadovoljnost dotičnih naročnikov, na primer: »Narodni Dom« v Brežicah, župne cerkve v Cerkljah, v Sv. Križu na Dolenjskem, na Teharjih pri Celju itd.

Letos zidam enajstazredno ljudsko šolo v Št. Juriju ob juž. žel., knezoškofijske zavode v Št. Vidu nad Ljubljano in več drugih obsežnih stavb.

Solidnost moje tvrdke potrjujejo mnogoštevilna priznanja, ki so se mi izročila od raznih strani.

Priporočam se slavnemu občinstvu najtopleje za blagohotno naklonjenost in beležim

z odličnim spoštovanjem

Krško, dne 30. vel. srpana 1909.

2396 10-1

Valentin Scagnetti,
arhitekt in mestni stavbenik.

Podružnice
Spljet, Celovec
- in Trst -
- Delniška glavica -
- K 3.000.000. -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2

sprejema vloge na knjižice in na te-
koči račun, ter je obrestuje po čistih $\frac{1}{2}\%$

Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.

Podružnice
Spljet, Celovec
- in Trst -
- Rezervni fond -
- K 300.000. -

K. št. 32.

Razglas.

2468 3-1

V župni cerkvi nemškega viteškega reda v Podzemlju, Belokrajina popraviti je oblok v obsegu 176 m².

Stari omet je na čisto okrasiti, potem pa zopet oblok z najboljšim materialom na štorje ometati ter na fino enakomerno pometi (verreiben).

Beljenje mora popolnoma napravljeno površino kriti kljejeva barva (Leimfarbe).

Delo je cenjeno:

1. Material (omet itd.)	170- K
2. oder (podmostek), zavetje in obitje orgel, velikega oltarja ter dveh stranskih oltarjev itd.	280- "
3. Zasluzek	487-32 "
Skupaj	837-32 K

Oddaja dela se vrši potom zmanjševalne dražbe

dne 13. septembra 1909 ob 10. uri dopoldne

na licu mesta v Podzemlju.

Delo mora biti dokončano do 15. oktobra 1909. Vadij 10%.

Druge natančnejše podatke da podpisano oskrbnistvo.

Oskrbništvo nemško viteškega reda komende-Metlika-Črnomelj
v Metliki dne 4. septembra 1909.

Vukšinič
oskrbnik.

Naznanilo prodaje.

Upniški odbor konkurzne mase Viktor Škerlja, trgovca v Ljubljani in na Igu je sklenil, da pusti prodati premoženje Viktorja Škerlja na javni sodni dražbi.

Sodna dražba se bode vršila

dne 10. septembra dopold. ob 9. uri na Rudniku št. 24

in se bode potem nadaljevala prihodnje dneve na Igu.

Prodajalo se bode razno špecerijsko blago, blagajne, črevlji, vino, vozovi ter sploh v špecerijsko trgovino spadajoče blago.

Prodajalo se bode posamezno v partijah ali skupno.

2462 3-1

Upravitelj konkurzne mase:

dr. Fran Novak, odvetnik v Ljubljani, Dalmatinova ulica šte. 3.

Povodom začetka šole priporoča
modna trgovina P. Magdič, Ljubljana nasproti
glavne pošte

za dijake in dijakinje
perilo, klobuke, čepice, majice, nogavice,
rokavice, dežnike, kravate, naramnice,
podveze, žepne robce, glavničke, krtače,
milo, predpasnike, pase, torbice, gumbce,
moderce, telovadne črevlje i. t. d., i. t. d.

Na c. kr. II. državni gimnaziji v Ljubljani
na Poljanski cesti (ozir. Strossmayerjeva ulica 1)

se bodo vpisovali novi učenci za I. razred

2419 2-1

v sredo, dne 15. septembra od 8. do 12. ure dopoldne.

Oglasiti se jim je spremljanim od roditeljev ali njih namestnikov z rojstvenim listom in šolskim izpričevalom pri gimnazijskem ravnateljstvu.

Vzprejemna izkušnja se bode vršila v četrtek dne 16. septembra od 8. ure naprej.

Učenci iz okrajnih glavarstev Kranj, Radovljica, Črnomelj in Novo mesto morajo s seboj prinesiti dovoljenje c. kr. deželne šolskega sveta.

Ravnateljstvo c. kr. II. drž. gimnazije.

Služba zavirača

pri vspenjači Leona grofa Auersperga v gozdu Mokrica nad Golim se odda.

Zavirač mora biti dober kovaški pomočnik, ki se razume na podkovanje konj in ne sme biti omotičen, ker mora oblezti odprte lesene stolpe v visokosti 35 m. Plača po dogovoru. — Le zdravi, trezni prosilci naj pošljejo spričevala na

2471 3-1

oskrbnistvo turjaške graščine v Hammerstielu, pošta Studenec pri Ljubljani.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

ima v zalogi

šolske knjige za vse šole,

ljudske, obrtne, meščanske in
srednje šole v najnovej. izdajah.

Seznamke predpisanih učnih knjig oddaja brezplačno.

Bukvarna je založila in v lastni tiskarni tiskala sledeče učne knjige:

Brinar Josip, Zgodovina za meščanske šole z 21 slikami, vez. K 2'20.

Matek Blaž, Aritmetika in algebra za srednje in višje gimnazijske razrede. I. del broš. K 2'20.

Matek Blaž, Geometrija za srednje in višje gimnazijske razrede, I. del broš. K 2'—.

Mazi Josip, Geometrijski nazorni nauk za prvi razred srednjih šol, vez. K 1'—.

Pajk Milan, Zemljepis I. del, vez. K 1'80.

Pečjak, dr. Gregor, Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol. Druga knjiga: Resnice kat. vere. K 2'80.

Stroj Alojzij, Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve s 40 slikami, vez. K 1'40.

Svetina, dr. Ivan, Katoliški verouk I. knjiga, vez. K 2'80.

Tominšek, dr. Josip, Grška slovnica, vez. K 3'—.

Tominšek, dr. Josip, Grška vadnica, vez. K 3'50.

□ □ □

Breznik Anton, Slovanske besede v slovenščini, broš. K —'80.

Dokler Anton, Slovarček k izbranim Ovidijevim pesmim Sedlmayerjeve izdaje, vez. K 1'90.

Grafenauer Ivan, Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. I. del od Pohlina do Prešerna, broš. K 2'—, vez. K 2'50.

Jeršinič Anton, Livijev komentar, broš. K —'60.

Koritnik Anton, Slovarček k I., II. in III. spevu, broš. K —'80.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Št. 397/pr.

Razpis.

Na porodiškem in ginekologičnem oddelku deželne bolnice je izpraznjeno mesto asistenta, oziroma sekundarija z adjutom 2800 K in prostim stanovanjem.

Eventualno je oddati mesto sekundarija v deželni bolnici z enakimi užitki.

Prosilci naj izroče svoje prošnje, ki morajo biti opremljene z dokazili o starosti, o doktoratu vsega zdravilstva in o znanju slovenskega ali kakega drugega slovanskega ter nemškega jezika do

21. septembra 1909.

vodstvu deželnih dobroteljskih zavodov v Ljubljani.

Deželni odbor kranjski v Ljubljani,

dne 30. avgusta 1909.

Edine vremenu-stanovitne apneno-fasadne-barve

za prebarvanje hiš, cerkva, župnišč, šolskih in javnih poslopij priporoča po izvanredno nizkih cenah

Adolf Hauptmann v Ljubljani

Vzorci apneno-fasadnih barv brezplačno in poštne prosto.